

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Norges forskningsråd
Postboks 564
1327 Lysaker

Deres ref

Vår ref

Dato

18/127

16.01.2018

Tildelingsbrev til Norges forskningsråd 2018

Tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet er todelt:

- Kunnskapsdepartementets etatsstyring av Forskningsrådet (del 1)
- Kunnskapsdepartementet som sektordepartement (del 2)

Eventuelle endringer eller ytterligere tildelinger for 2018 vil bli formidlet gjennom tillegg til tildelingsbrev i løpet av året.

Del 1 – Kunnskapsdepartementets etatsstyring av Norges forskningsråd

1. INNLEDNING

Tildelingsbrevet følger opp Stortingets budsjettvedtak og forutsetninger og krav som departementet utleder av dette. Tildelingsbrevet er Kunnskapsdepartementets årlige styringsdokument til Forskningsrådet og er hovedkanal for formidling av styringssignaler og forventninger for 2018.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
<http://www.kd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90*
Org no.
872 417 842

Forskningsavdelingen

Saksbehandler
Sidsel Aarnæs Arbo
93223631

2. REGJERINGENS FORSKNINGSPOLITISKE DOKUMENTER OG STRATEGIER

Regjeringen har høye ambisjoner for Norge som kunnskapsnasjon. Forskning og utdanning påvirker økonomien ved å heve kvaliteten på arbeidskraften og gjør det mulig å ta i bruk og utvikle ny kunnskap om nye løsninger, produkter, prosesser og tjenester. Kunnskap og kompetanse legger til rette for verdiskaping og omstilling både i offentlig og privat sektor.

Regjeringen vil prioritere satsinger der forskning og høyere utdanning kan medvirke vesentlig til å møte de utfordringene vi står overfor og der vi har grunnlag for særlig høy kvalitet. De to mest sentrale forskningspolitiske dokumentene fra regjeringen for å fremme kvalitet og konkurransevne i norsk forskning er Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 7 (2014-2015) og strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU.

Langtidsplanen uttrykker regjeringens ambisjoner og retning for politikken for forskning og høyere utdanning, og den medfører større forutsigbarhet og langsiktighet i forskningsprioriteringene. Langtidsplanen har tre overordnede mål for offentlige investeringer i forskning og høyere utdanning:

- Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne
- Løse store samfunnsutfordringer
- Utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet

Regjeringen har som del av langtidsplanen trappet opp bevilgningene til seks langsiktige prioriteringer (hav, klima, miljø og miljøvennlig energi, fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester, muliggjørende teknologier, et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv og verdensledende fagmiljøer). I perioden 2015-2018 er langtidsplanen fulgt opp med om lag 3,1 mrd. kroner. Satsingen legger til rette for den omstillingen som samfunnet og næringslivet må gjennom. Langtidsplanen skal revideres hvert fjerde år.

Regjeringen har lagt fram en strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU.

Regjeringen har fire hovedmålsettinger for den norske deltakelsen i Horisont 2020 og ERA:

- Deltakelsen skal bidra til økt kvalitet i norsk forskning og innovasjon og til at norsk forskning og innovasjon hevder seg internasjonalt.
- Deltakelsen skal bidra til økt innovasjonsevne, verdiskaping og bærekraftig økonomisk utvikling.
- Deltakelsen skal bidra til bedre velferd og en mer bærekraftig samfunnsutvikling gjennom forskning og innovasjon som gjør oss i stand til å håndtere store samfunnsutfordringer.
- Deltakelsen skal bidra til å utvikle vår egen forsknings- og innovasjonssektor, både gjennom videreutvikling av politikk og virkemidler og gjennom nye samarbeidsmønstre på tvers av landegrensler, sektorer og fag.

Regjeringens ambisjon er at to prosent av de konkurranseutsatte midlene i Horisont 2020 tilfaller norske aktører. EU-strategien presenterer tiltak som må til for å nå ambisjonen, og

regjeringen har fulgt opp den varslede opptrappingen av stimuleringsmidler for å bidra til god norsk deltakelse i det europeiske rammeprogrammet for forskning og innovasjon.

Norges forskningsråd er et sentralt virkemiddel for å gjennomføre regjeringens samlede forskningspolitiske prioriteringer. Forskningsrådet har i samarbeid med andre aktører i det norske forsknings- og innovasjonssystemet en viktig rolle i oppfølgingen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og andre meldinger og strategier fra regjeringen. Forskningsrådet er også et sentralt virkemiddel for departementene i arbeidet med å bidra inn mot sektorpolitiske mål og prioriteringer.

3. MÅL, STRATEGISKE OMRÅDER OG STYRINGSINFORMASJON FOR NORGES FORSKNINGSRÅD

Det er fastsatt fem mål for Forskningsrådet. I dette tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet som etatsstyrer beskrives de fem målene, strategiske områder og styringsinformasjon for Forskningsrådet. Både langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og regjeringens strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU er reflektert i Forskningsrådets mål. Departementene, inkludert Kunnskapsdepartementet, utarbeider tildelingsbrev som viser hvilke av de fem målene for Forskningsrådet som er særlig relevante i lys av departementenes sektorpolitiske prioriteringer, hvordan de sektorpolitiske prioriteringene støtter opp om de fem målene og hva departementet ønsker å oppnå med bevilgningene til Forskningsrådet.

Dokumentet «*Styringssystemet for Norges forskningsråd*» ligger til grunn for departementenes styring. Ambisjonene er at styringen fra departementene skal:

- bli mer strategisk og langsiktig
- ha økt oppmerksomhet på resultater i betydning virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i formen på styring og i rapporteringskrav

Styringssystemet for Forskningsrådet har vært under utvikling i en treårsperiode (2015-2017), og en ekstern følgeevaluering har sett på utviklingen av systemet, innføringen og utviklingen av styringspraksis. Følgeevalueringen bekrefter at arbeidet med styringssystemet er på rett vei, men at det fortsatt er behov for oppmerksomhet på gjennomføring og oppfølging av styringssystemet. Departementet vil legge vekt på fortsatt god dialog med departementene og Forskningsrådet om videre utvikling av systemet som er etablert.

I dette tildelingsbrevet fastsettes strategiske områder og styringsinformasjon for 2018. For nærmere beskrivelse av styringsinformasjonen og hvordan rapporteringen skal skje vises det til punkt 4.

Beskrivelsen av de strategiske områdene er ment å være forholdsvis stabilt fra år til år, men det kan være behov for justeringer. På bakgrunn av erfaringer i styringsdialogen, vurderinger av vesentlighet og endringsbehov og ny informasjon om måloppnåelse, skal de strategiske områdene i styringssystemet vurderes hvert år. Det har vært dialog med departementene og Forskningsrådet om de strategiske områdene og styringsinformasjon for 2018, og det er få endringer fra 2017 til 2018.

3.1 Mål, strategiske områder og styringsinformasjon for 2018

Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområde.

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene, bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkelig gjøres.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag til internasjonalt fremtredende fagmiljøer i Norge.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag til vitenskapelig kvalitet med utgangspunkt i undersøkelse av vitenskapelig kvalitet og konkurranse i Forskningsrådets virkemidler basert på søknadsdata og fagfellevurderinger.

Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping

gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.

Strategisk område: Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurransevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.

Styringsinformasjon:

- FoU-innsatsen i foretakene med støtte sammenlignet med FoU-innsatsen i foretakene med avslåtte søknader som er vurdert som gode
- Utvikling i FoU-innsats for foretak med støtte
- Forskningsrådets vurdering av bedrifts- og samfunnsøkonomisk effekt

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- Utvikling i omsetning for foretak med støtte
- Brukernes vurderinger av oppnådde resultater og betydningen av ulike former for utbytte fra prosjektet

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- Forskningsrådets tildelinger og fremtidig utvikling i ulike næringer
- FoU-innsats og økonomisk utvikling i ulike næringer

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi.

Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådets bidrag for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner
- Private investeringer i kommersialiseringsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner

Følgende momenter også skal trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- Andel av prosjekter som er finansiert av andre enn Forskningsrådet (fordelt på kilde, søknadstype og program)

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet.

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

Forvaltningen og de offentlige tjenestene møter store krav til kunnskap og kompetanse fremover, blant annet på grunn av komplekse samfunnsendringer (blant annet knyttet til demografi, bosetting, sikkerhet, helse og arbeidsdeltakelse), høye kvalitetskrav og behovet for samspill mellom tjenestene. Det offentlige har ansvar for at tjenestene har høy kvalitet og for å vite om tjenestene virker etter hensikten. Flere områder i offentlig sektor er forskningssvake i den forstand at det finnes lite forskningsbasert kunnskap på området i dag.

Forskningsrådet skal øke forskningens bidrag til gode, effektive og kunnskapsbaserte tjenester og til fornyelse i offentlig sektor. Forskningsrådet skal bidra til å heve forskningskvaliteten på strategisk viktige områder, til at det drives relevant forskning på områder med store kunnskapsbehov (f.eks. som identifisert av tjenestemottakere, tjenestene og myndighetene), til styrket samspill mellom forskning, utdanning og praksis. Forskningsrådet skal også bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og bidrar til innovasjon i offentlig forvaltning og næringsliv til nytte for tjenestemottakerne.

Strategisk område: Hav

Norges viktigste næringer har sitt utspring i havet. Havet er uunnværlig for å løse de globale utfordringene, men samtidig er verdens hav sterkt belastet. En realisering av havets verdier vil kreve bærekraftige tilnærminger. Forskningsrådet skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling for forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene for å sikre et rent og rikt hav og produksjon av sunn og trygg sjømat. Sammen med en fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer, vil dette gi økt verdiskaping. Forskningsrådet skal arbeide for helhetlig kunnskap, samspill og kompetanseoverføring mellom og fra havnæringene og internasjonalt samarbeid.

Strategisk område: Klima, miljø og miljøvennlig energi

De største miljøutfordringene er klimaendringer, miljøgifter og tap av naturmangfold. Utfordringene er komplekse og må ses i sammenheng. Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Forskningsrådet skal bidra til utvikling av kunnskap og teknologi for en bærekraftig omstilling, klimatilpasning, miljøvennlig energi og langsiktig bevaring av velfungerende økosystemer. Dette krever en internasjonal, tverrfaglig, målrettet og helhetlig forsknings- og innovasjonsinnsats for en grønn samfunnsutvikling, som også fremmer grønn verdiskaping.

Styringsinformasjon:

Styringsinformasjon for de tre strategiske områdene Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester; Hav; Klima, miljø og miljøvennlig energi skal ta utgangspunkt i egenskaper som er felles for de tre områdene. Hvert strategiske område skal på denne måten vurderes ut fra styringsinformasjon knyttet til følgende områder

- *vitenskapelig kvalitet*
- *forskning som er relevant for samfunnsutfordringene*
- *forskning som øker innovasjonsevnen i både privat og offentlig sektor*

Mål 4: Velfungerende forskningssystem

Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill, og til god interaksjon med internasjonale forskningsarenaer.

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad kvalifiserer til støtte.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet avgjør styringsinformasjon under det strategiske området.

Strategisk område: Strukturerende endringer

Forskningsrådet skal stimulere til endringer som gjør forskningssystemet bedre i stand til å svare på forventningene i forskningspolitikken. Dette innebærer påvirkning på samspillet mellom aktørene i systemet, mellom disipliner og forskningstema, og på de menneskelige ressursene.

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen under det strategiske området.

Mål 5: God rådgivning

Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvise problemstillinger), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene
Dette strategiske området skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon.

Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.).

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet avgjør styringsinformasjonen under det strategiske området.

3.2 Områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2018

Nedenfor følger en nærmere omtale av områder som skal ha særlig oppmerksomhet i 2018 og som er relevante for flere av målene:

- Oppfølging av områdegjennomgangen av Norges forskningsråd

Ekspertergruppen for områdegjennomgangen av Norges forskningsråd som leverte sin rapport 1. februar 2017, bekreftet det overordnede inntrykket av at Forskningsrådet er en veldrevet organisasjon. Samtidig er det potensial for forbedring og effektivisering.

Kunnskapsdepartementet følger opp anbefalingene i samarbeid med departementene og Forskningsrådet. Kunnskapsdepartementet har bl.a. utarbeidet en veileder for sektoransvaret for forskning. Regjeringen har også fastsatt prinsipper for fordeling av midler på budsjettposten som finansierer sektorovergrepene forskning (kap. 285 post 53), jf. nærmere omtale i del to av dette brevet. Hensikten er å gjøre bruken av midlene på denne posten mer strategisk. I 2018 samles også alle departementenes bevilgninger til drift av virksomheten i Forskningsrådet på én post på Kunnskapsdepartementets budsjett, kap. 285 post 55.

Departementet forventer at rådet har stor oppmerksomhet på oppfølgingen av de sentrale anbefalingene, både når det gjelder økt vitenskapelig kvalitet og reduserte administrasjonskostnader.

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet fortsatt skal ha stor oppmerksomhet på sitt bidrag til økt vitenskapelig kvalitet i norsk forskning, samtidig som rådet må kunne bygge kapasitet på prioriterte områder. Vi viser i denne forbindelse til at økt vitenskapelig kvalitet er ett av fem mål for Forskningsrådet. Departementet understreker at vitenskapelig kvalitet skal

tillegges økt vekt ved tildeling av midler innenfor de enkelte formålene som midlene er tildelt. I brev av 30. august redegjør Forskningsrådet for sine vurderinger av ekspertgruppens anbefalinger og presenterer planer for videre oppfølging om bl.a. bredere programmer, vurderingskriterier og mer bevissthet om økt vitenskapelig kvalitet på tvers av programmene.

Ekspertgruppen for områdegjennomgangen anbefalte også forenklinger i systemet for tildeling av forskningsmidler i Forskningsrådet. Kunnskapsdepartementet forventer at rådet viderefører arbeidet med enklere program- og virkemiddelstruktur, et mer gjennomgående system for faglig vurdering og rangering, økt standardisering og forenkling av søknadstyper i 2018. Forskningsrådet må også framover forvente krav om ytterligere effektivisering og innsparinger i alle ledd i organisasjonen, og det er derfor viktig at Forskningsrådet prioriterer investeringer som kan bidra til realisering av effektivisering og ytterligere digitalisering. Vi viser her til departementets brev av 20. september 2017 der Forskningsrådet ble bedt om å synliggjøre en innsparing på 30 mill. kroner.

Regjeringen vil vurdere ytterligere oppfølging av områdegjennomgangens anbefalinger i forbindelse med arbeidet med statsbudsjettet for 2019.

- Oppfølging av strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU

Potensialet for å øke omfanget av deltakelsen i Horisont 2020 er til stede i alle sektorer og innenfor de fleste fagmiljøer. I sin strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU, fremmer regjeringen klare forventninger om at norske fagmiljøer og samfunns- og næringsliv deltar aktivt i samarbeidet og at de på noen områder er i front på den europeiske konkurransearenaen.

Regjeringen har trappet opp ordninger til stimulering for god norsk deltakelse i Horisont 2020 gjennom oppfølgingen av Meld. St. 7 (2014-2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024. Midlene har gått til målrettede tiltak for ulike sektorer gjennom ordninger i Norges forskningsråd og Innovasjon Norge. Mobilisering i Horisont 2020 og påvirkningsarbeidet mot FP9 krever et tett og godt samarbeid mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge. Forskningsrådet og Innovasjon Norge ga i 2017 en felles tilbakemelding på samarbeidet om mobilisering i Horisont 2020. Departementet forutsetter at planene for felles mobilisering følges opp, og at samarbeidet videreutvikles i 2018, både nasjonalt og ved Kunnskapskontoret i Brussel.

I løpet av 2018 vil Europakommisjonen legge frem sitt forslag til neste rammeprogram (FP9). Norge har så langt oversendt to innspill til dette arbeidet, men det må arbeides videre med å få gjennomslag for norske synspunkter og prioriteringer. Vi forventer at Forskningsrådet tar en fortsatt aktiv rolle i arbeidet med å sikre gjennomslag i neste rammeprogram.

Departementet ser den betydelige innsatsen som Forskningsrådet har nedlagt for å mobilisere til økt deltakelse i Horisont 2020. Norske forskningsmiljøer gjør det godt på flere områder som f.eks. marin, maritim, energi, klima og miljø. Departementet forventer at Forskningsrådet fortsatt skal bidra til å mobilisere til økt deltakelse i rammeprogrammet, jf. mål 4 for

Forskningsrådet, og at Forskningsrådet også har særlig oppmerksomhet rettet mot å styrke norsk deltakelse i de delene av rammeprogrammet hvor potensialet er stort.

- Åpen forskning

Forskningsrådet er sentral i gjennomføringen av arbeidet med åpen forskning. Regjeringen har som mål at alle norske vitenskapelige artikler finansiert av offentlige midler skal være åpent tilgjengelige innen 2024, og la i august 2017 frem retningslinjer og tiltak som skal bidra til at målet nås. Nasjonal strategi for deling og tilgjengeliggjøring av forskningsdata og data for forskning som ble lagt frem i desember 2017, skal bidra til å øke forskningskvaliteten og den kunnskapsintensive verdiskapingen gjennom å fastslå grunnprinsipper for håndtering og tilrettelegging av offentlig finansierte forskningsdata.

Kunnskapsdepartementet forventer at rådet viderefører arbeidet og egne tiltak for åpen forskning, og at dette forankres i hele virksomheten. Kunnskapsdepartementet ser også behov for bistand fra Forskningsrådet i forbindelse med oppfølgingen av både Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler og Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata.

Den tematiske bredden i disse problemstillingene tilsier at ulike deler av Forskningsrådets organisasjon bør bidra med kunnskap, innsikt og øvrig rådgivning. Departementet vil komme nærmere tilbake til dette gjennom dialog med Forskningsrådet.

4. RAPPORTERING FOR 2018

Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av Forskningsrådets innsats og resultater. Årsrapporten skal også inneholde en rapportering for virksomhetskostnadene. Dette skal gi departementene grunnlag for å vurdere ressursbruk og måloppnåelse, jf. krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten. Vi viser også til punkt 8 for nærmere informasjon om frister og andre rapporteringskrav (administrative forhold og lovpålagt rapportering).

Departementet er opptatt av at likestillings- og mangfoldsperspektivet er godt ivaretatt i drift, styring og iverksetting av programvirksomheten og viser i denne forbindelse til departementets brev av 21. desember 2017 om gjeninnføring av redegjørelsesplikten etter likestillings- og diskrimineringsloven som trådte i kraft 1. januar 2018.

Som vedlegg 1 følger struktur og forventninger til innhold i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise årsrapporter) som skal legges til grunn for Forskningsrådets rapportering for 2018. Forskningsrådet skal følge DFØ sine krav til årsrapport.

4.1 Årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse)

Forskningsrådets årsrapport har to hoveddeler: Forskningsrådets mål og oppfølging av langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

4.1.1 Rapportering på Forskningsrådets mål

I punkt 3.1 i dette tildelingsbrevet fremgår mål, strategiske områder og hvilken styringsinformasjon som departementene forventer at Forskningsrådet rapporterer på. Der det er mulig er det også en forventning om at Forskningsrådet skal bryte ned styringsinformasjonen på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant for å belyse måloppnåelsen. Vurderingen av måloppnåelse må ikke alene være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter så langt tilbake i tid som det er hensiktsmessig å inkludere. Vurderingen av måloppnåelse skal gjøres på grunnlag av de strategiske områdene under målene. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

All informasjon knyttet til Forskningsrådets måloppnåelse skal presenteres i rapport på samlet måloppnåelse. Dette skal bidra til å gjøre det enklere for departementene å vurdere helheten i Forskningsrådets måloppnåelse.

Kunnskapsdepartementet viser også til tilbakemeldingsdokumentet fra etatsstyringsmøtet 2017 hvor departementet understreket at årsrapporten må bli tydeligere, innenfor alle målene, på Forskningsrådets vurderinger av egne resultater, sentrale utfordringer og hvilke endringer som skal prioriteres fremover for å bedre måloppnåelsen. Årsrapporten bør vektlegge strategiske vurderinger i større grad og i mindre grad legge vekt på aktivitetsbeskrivelse.

Det har vært dialog med departementene og Forskningsrådet om planlagt styringsinformasjon for de nærmeste årene for å sikre forutsigbarhet i rapporteringen og balanse i omfang og innhold. Styringsinformasjonen for 2018 er i samsvar med planen Forskningsrådet har utarbeidet for styringsinformasjon.

Nedenfor utdypes nærmere styringsinformasjon som departementene forventer at Forskningsrådet rapporterer på i årsrapporten for de forskjellige målene for 2018.

Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet rapporterer på sitt bidrag til internasjonalt fremtredende fagmiljøer med utgangspunkt i Midtveisevaluering av SFF-III.

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

Styringsinformasjon:

- Forskningsrådet videreutvikler analysen fra 2017 av søknadsdata, tildelinger og resultater fra fagfellevurderinger.

Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

Strategisk område: Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

Styringsinformasjon:

- *FoU-innsatsen i foretakene med støtte sammenlignet med FoU-innsatsen i foretakene med avslåtte søknader som er vurdert som gode*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med søkere uten støtte. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå og Forskningsrådets søknadsvurderinger. Den endelige avgrensningen av karakterer man vil sammenligne må gjøres av miljøet som får i oppdrag å lage indikatoren.
- *Utvikling i FoU-innsats for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan Forskningsrådet bidrar til å øke FoU-innsatsen i foretakene med støtte ved å sammenligne med FoU-innsatsen før støtten. Undersøkelsen skal bygge på FoU-statistikk på foretaksnivå. Undersøkelsen bør se på både total egenutført FoU og forholdet mellom egenfinansiering og offentlig støtte.
- *Forskningsrådets vurdering av bedrifts- og samfunnsøkonomisk effekt*
Undersøkelsen skal bygge på delkarakterer fra Forskningsrådets søknadsvurderinger.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Utvikling i omsetning for foretak med støtte*
Det skal undersøkes hvordan den økonomiske aktiviteten utvikler seg i foretakene med støtte. Undersøkelsen skal bygge på regnskapsdata i bedrifts- og foretaksregisteret.
- *Brukernes vurderinger av oppnådde resultater og betydningen av ulike former for utbytte fra prosjektet*
Vurderingen skal baseres på data fra fremdrifts- og sluttrapporter samt data innhentet gjennom spørreundersøkelser.

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

Styringsinformasjon:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi*
Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av sin aktivitet for å styrke omstillingsevnen i norsk økonomi. Vurderingen skal inkludere begrunnelser for de viktigste tiltakene og prioriteringer som er gjort, hvilke virkninger de har hatt, og hvilke effekter man mener man kan oppnå fremover.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Forskningsrådets tildelinger og fremtidig utvikling i ulike næringer*

Forskningsrådet skal vurdere hvordan tildelingene fordeler og har fordelt seg på ulike næringer, og hvordan man ser for seg næringsutviklingen fremover. Data skal hentes fra Forskningsrådets databaser.

- *FoU-innsats og økonomisk utvikling i ulike næringer*
Forskningsrådet skal beskrive og vurdere sin rolle i å påvirke FoU-innsatsen i næringslivet og fordelingen på ulike næringer. Redegjørelsen skal inneholde en beskrivelse av næringslivets FoU-innsats fordelt på ulike næringer, og sett i lys av næringsutviklingen. Data hentes fra tilgjengelig statistikk (FoU-statistikk, nasjonalregnskap).

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

Styringsinformasjon:

- *Forskningsrådets bidrag for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner*
Forskningsrådet skal gi en kortfattet vurdering av aktiviteten for å styrke kunnskapsoverføring og samspill mellom foretak og forskningsinstitusjoner. Vurderingen skal begrunne de viktigste tiltakene og prioriteringene som er gjort, virkningene av dem og hvilken effekt de er ment å ha på verdiskapingen. Redegjørelsen skal inkludere en vurdering av bidraget til kunnskapsoverføring målt gjennom næringslivets kjøp av FoU-tjenester.
- *Private investeringer i kommersialiseringsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner*
Det skal gis en oversikt og vurdering av investeringer i støttede kommersialiseringsprosjekter. Investeringene kan være i form av inntekter fra lisenser eller salg av patenter, emisjoner, salg og børsnotering. Oversikten skal dekke den totale porteføljen og inkludere tidsserier over minst fem år.

Følgende momenter skal også trekkes inn i vurderingen av måloppnåelse:

- *Andel av prosjekter som er finansiert av andre enn Forskningsrådet (fordelt på kilde, søknadstype og program)*
Forskningsrådets støtte skal være utløsende for et forskningsprosjekt. Samtidig bidrar privat medfinansiering til å sikre at andre går god for det kommersielle potensialet i prosjektet. Andelen av prosjektene som er privat finansiert er i stor grad gitt av søknadstypen, men kan allikevel gi nyttig informasjon for å diskutere om Forskningsrådet har funnet en god balanse mellom disse hensynene. Tallene hentes fra Forskningsrådets database.

Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

Styringsinformasjon for de tre strategiske områdene Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester; Hav; Klima, miljø og miljøvennlig energi

skal ta utgangspunkt i egenskaper som er felles for de tre områdene. Hvert strategisk område skal på denne måten vurderes ut fra styringsinformasjon knyttet til følgende områder:

- *vitenskapelig kvalitet*
- *forskning som er relevant for samfunnsutfordringene*
- *forskning som øker innovasjonsevnen i både privat og offentlig sektor*

Disse utdypes nedenfor. Forskningsrådet kan i tillegg til punktene over benytte relevante porteføljeanalyser for å belyse aktivitet og tiltak innenfor de tre strategiske områdene under mål 3.

Vitenskapelig kvalitet

Forskningsrådets bidrag belyses gjennom:

- Vurdering av vitenskapelig kvalitet og kvalitetsutvikling målt gjennom karakter for vitenskapelig kvalitet gitt i søknadsbehandlingen.

Forskningens relevans for samfunnsutfordringene

Forskningsrådets bidrag belyses gjennom:

- Vurdering av samfunnsnytte målt gjennom karakterer som benyttes i søknadsbehandlingen for å måle søknadenes relevans.
- Status og utvikling i karakter for brukermedvirkning, samt annen informasjon som viser hvordan brukerne involveres.
- Status og utvikling i karakter for samfunnsnytte og prosjektenes relevans for de aktuelle samfunnsutfordringene over tid.
- Forskningens relevans for forvaltningsområdene og tjenestene under disse tre strategiske områdene. Det gjennomføres porteføljeanalyser som viser hvordan prosjektporteføljen treffer samfunnsutfordringer, ulike aktører og temaområder, samt hvordan den treffer de ulike departementenes forvaltningsområder.
- Sammenhengen mellom vitenskapelig kvalitet og relevans undersøkes ved å se på sammenhengen mellom delkarakterene for vitenskapelig kvalitet og de ulike delkarakterene som benyttes for relevans.

Forskning som øker innovasjons- og omstillingsevne i privat og offentlig sektor

Forskningsrådets bidrag belyses gjennom:

- Vurdering av innovasjonsgrad og utviklingen målt gjennom karakter for innovasjonsgrad gitt i søknadsbehandlingen. Dette vil gi informasjon om Forskningsrådets virkemidler bidrar til innovasjon og omstilling på områder som er relevante for å løse samfunnsutfordringene.
- Analysene gjort for styringssystemets *mål 2 – Økt verdiskaping i næringslivet* benyttes til å vurdere Forskningsrådets bidrag til innovasjon og omstilling i næringer som er relevante for å løse utfordringene på de tre strategiske områdene.
- Status og utvikling i samarbeidsmønstre målt gjennom antall og type samarbeidspartnere i prosjekter for å belyse innovasjon og omstilling i privat og offentlig sektor.
- Status og utvikling i porteføljen av virkemidler som bidrar til å øke samspillet i kunnskapstriangelet og øke forskningens relevans for utdanningene og samfunnet for øvrig.

Mål 4: Et velfungerende forskningssystem

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

Styringsinformasjon:

- I samsvar med sin plan for styringsinformasjon vil Forskningsrådet gjennomføre en evaluering av PES og STIM EU-ordningen og gjennomføre en undersøkelse av deltakelsen i ERC.

Strategisk område: Strukturerende endringer

Styringsinformasjon:

- I samsvar med sin plan for styringsinformasjon vil Forskningsrådet gjennomføre en analyse av strukturerende effekter av senterordningene med utgangspunkt i evalueringer av Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Sentre for fremragende forskning (SFF).

Mål 5: God rådgivning

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene

Styringsinformasjon:

- I samsvar med sin plan for styringsinformasjon vil Forskningsrådet gjennomføre en analyse av sentrale rådgivningsdokumenter fra rådet mht. relevans og kvalitet.

4.1.2 Rapportering på oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Kunnskapsdepartementet ber om at Forskningsrådet i sin rapport om langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 7 (2014-2015)) redegjøre for hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer i langtidsplanen for gjeldende år og sammenliknet med tidligere år der det er mulig. Det er først og fremst snakk om aktiviteter og pengestrømmer heller enn måloppnåelse (virkninger og effekter). Vi viser til vedlagte struktur og forventninger til innhold i årsrapporten for nærmere omtale av forventninger til rapportering på oppfølging av langtidsplanen.

4.1.3 Rapportering på oppfølging av områdegjennomgangen av Norges forskningsråd

Kunnskapsdepartementet ber om at Forskningsrådet i årsrapporten for 2017 redegjør for sin oppfølging av anbefalingene i områdegjennomgangen. Anbefalingene gjelder økt vitenskapelig kvalitet og effektivisering. Rapporteringen på økt vitenskapelig kvalitet kan gjøres i forbindelse med rådets rapportering på mål 1 om økt vitenskapelig kvalitet. Rapporteringen på effektivisering kan inngå som del av rådets rapportering på virksomhetsbudsjettet.

4.2 Vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter)

De departementsvise rapportene skal supplere rapporten på samlet måloppnåelse ved å gi relevant informasjon som grunnlag for departementenes styringsmøter og for departementenes arbeid med Prop 1 S. De departementsvise rapportene skal gi korte vurderinger med vekt på virkninger av Forskningsrådets bidrag til de sektorpolitiske prioriteringene.

Forskningsrådets vurderinger skal gis med utgangspunkt i ulike dimensjoner som fremgår i den standardiserte strukturen og forventningene til innholdet i de departementsvise rapportene (jf. vedlagte struktur og forventninger til innhold i årsrapporten). Dette er dimensjoner som er vesentlig for styringen av departementenes bevilgninger, og som er utarbeidet i samarbeid med departementene for å sikre at de dekker departementenes behov for styringsinformasjon. Forskningsrådet oppfordres til dialog underveis i arbeidet med vedlegg til årsrapport med de departementene som opplever utfordringer med rapporteringen.

Rapportene må ta hensyn til departementenes ulike bevilgningsnivå og må tilpasses hvert enkelt departement (jf. tildelingsbrevene). I punkt 5 i departementenes tildelingsbrev fremgår det hvilke sektorpolitiske prioriteringer det aktuelle departementet forventer å få rapportering på.

5. FELLES POST FOR VIRKSOMHETSKOSTNADER (KAP. 285 POST 55)

Fra 2018 er alle bevilgninger fra departementene til drift av virksomheten i Forskningsrådet samlet på kap. 285 post 55 på Kunnskapsdepartementets budsjett. Virksomhetskostnadene over denne posten skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådet, dvs. alle kostnader som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Virksomhetskostnadene ble tidligere finansiert gjennom bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet over kap. 285 post 55 og gjennom en andel av FoU-bevilgningene fra alle departementer som finansierer forskning gjennom Forskningsrådet. Det er behov for ytterligere avklaringer med hensyn til nivået på virksomhetskostnadene for 2018, og det vil skje i forbindelse med revidert statsbudsjett 2018.

Hovedregelen er at midlene på denne posten skal dekke kostnader til drift av Forskningsrådets virksomhet. Virksomhetskostnadene vil ikke automatisk endres som følge av endringer i FoU-budsjettet. Forskningsrådet kan også ha andre virksomhetsinntekter utover midler fra departementene. Det er fastsatt overordnede retningslinjer for styringen av midlene på denne posten, se vedlegg 2.

Samlingen av virksomhetskostnadene på en felles post innebærer i seg selv ingen endringer i tjenestene som Forskningsrådet yter overfor departementene. Kunnskapsdepartementet legger til grunn at finansiering av forskning, overordnet forskningspolitisk rådgivning og sektorpolitisk rådgivning skal være de forskningsrådsoppgavene som skal ha høyest prioritet. Forskningsrådet skal fortsatt ivareta en rekke oppgaver for departementene, f.eks. sekretariatsfunksjoner for Skattefunn-ordningen og flere av 21-strategiene, oppgaver i forvaltningen av de regionale forskningsfondene og allmennrettet formidlingsarbeid. Forskningsrådet skal også videreføre sitt internasjonale arbeid for departementene med sikte på bistand og mobilisering til internasjonalt forskningssamarbeid. Forskningsrådet spiller en viktig rolle i oppfølgingen av Panorama, regjeringens strategi for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Brasil, India, Japan, Kina, Russland og Sør-Afrika (2016-2020). Forskningsrådet skal prioritere forskningssamarbeidet med de prioriterte samarbeidslandene,

og departementet forventer at Forskningsrådet deltar og bistår i forbindelse med delegasjonsbesøk til prioriterte samarbeidsland.

Den faglige dialogen om FoU-bevilgninger og annen aktivitet som er relevant for departementene, f.eks. 21- strategier eller evalueringer initiert av departementene, skal som før ivaretas gjennom departementenes styringsdialog.

Kunnskapsdepartementet forventer også at Forskningsrådet utvikler samarbeidet med de øvrige offentlige virkemiddelaktørene. Virkemiddelaktørene skal organisere samarbeidet seg imellom på en måte som resulterer i tydelige og samkjørte virksomheter, som utøver sine respektive roller i et godt samspill, og slik at de ulike virkemidlene utfyller hverandre på en best mulig måte.

Departementet er opptatt av å etablere gode prosesser for håndtering av eventuelle prioriteringsutfordringer som vil kunne oppstå når det gjelder midlene på denne posten. Kunnskapsdepartementet legger opp til jevnlig dialog med Forskningsrådet når det gjelder virksomhetskostnadene i 2018 og at prioriteringer drøftes i tilknytning til den ordinære styringsdialogen. Departementet forventer at Forskningsrådet har en helhetlig håndtering av kostnadene ved virksomheten.

5.1 Krav og nye oppdrag fra departementene i 2018

Som det fremgår av retningslinjene for styring av virksomhetskostnader skal endringer i Forskningsrådets virksomhet (aktiviteter/programmer/oppgaver) som hovedregel håndteres av Forskningsrådet innenfor den økonomiske rammen for posten. I tabellen under er samlet de foreløpige krav og nye oppdrag som departementene har meldt inn til Kunnskapsdepartementet i forbindelse med arbeidet med tildelingsbrev for 2018. Disse er delt inn i to kategorier:

- 1) Krav og oppdrag som er vurdert å falle innenfor rammen av virksomhetskostnadene
- 2) Oppdrag som må diskuteres nærmere om de kan dekkes innenfor rammen og der Forskningsrådets rolle må vurderes nærmere.

Som nevnt over er Kunnskapsdepartementet opptatt av å etablere gode prosesser for håndtering av eventuelle prioriteringsutfordringer som kan oppstå. Departementet vil derfor ha nærmere dialog med Forskningsrådet og departementene om håndteringen av disse oppdragene og prioriteringen av disse. Departementet er også opptatt av sikre bedre prosesser fram mot tildelingsbrevet for 2019 der departementene og Forskningsrådet diskuterer i hvilken grad nye krav og oppdrag kan dekkes innenfor rammen av virksomhetskostnadene.

Krav og oppdrag som er vurdert å falle innenfor rammen av virksomhetskostnadene:

Oppdrag	Departement	Utfyllende informasjon
Delegasjonsbesøk til Kina	KD	Kina er ett av regjeringens prioriterte samarbeidsland. I Prp. 1 (2017-2018) slås det fast at "Etter normaliseringa av dei bilaterale relasjonane mellom Noreg og Kina er arbeidet med å

		styrke og videreutvikle høgre utdannings- og forskningssamarbeidet med Kina gitt særleg prioritet i den vidare oppfølginga av Panorama-strategien". I den forbindelse vises det blant annet til planlagt delegasjonsbesøk til Kina våren 2018, ledet av kunnskapsministeren. Besøket har høy politisk prioritet og Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet setter av tilstrekkelige ressurser til å følge opp oppdraget på en best mulig måte.
Stipendordning med Kina	KD	Forskningsrådet skal følge opp stipendordningen under kulturavtalen med Kina fra 1963 for studieåret 2018-2019, jf. brev fra Kunnskapsdepartementet til Forskningsrådet og SIU av 6. november 2017.
Oppfølging av tiltak i Industrimeldingen ¹ , Humaniorameldingen ² og Strukturmeldingen ³ knyttet til instituttene	KD, NFD	<p>Industrimeldingen og Humaniorameldingen har begge følgende tiltak:</p> <p><i>«foreta en samlet vurdering av instituttsektorens rolle i forsknings- og innovasjonssystemet, og av om sektoren er godt tilpasset fremtidige behov, når alle områdene er ferdig evaluert, og humaniorameldingen har følgende tillegg: I vurderingen skal den humanistiske forskningens plass i instituttsektoren ses på spesielt.»</i></p> <p>Kunnskapsdepartementet viser til Forskningsrådets evalueringer av instituttsektoren og den varslede syntesen av evalueringene. Kunnskapsdepartementet ber om at syntesen tar hensyn til det ovenstående, at den inkluderer råd om hvordan myndighetene bør følge opp evalueringene og at syntesen foreligger senest høsten 2018.</p> <p>Videre heter det i Strukturmeldingen at <i>«regjeringen vil vurdere om kravene til statlig basisfinansiering skal revideres etter at de nye retningslinjene har virket i tre år.»</i> Kunnskapsdepartementet ber om at en slik vurdering blir inkludert i syntesen.</p> <p>Kunnskapsdepartementet vil følge med på arbeidet med syntesen gjennom kontaktmøter våren 2018, med den hensikt å sikre koordinering av Forskningsrådets arbeid med syntesen med departementets arbeid med oppfølging av Industrimeldingen og Humaniorameldingen.</p>
Rapportering på forskningsindikatorerne i kompetansesentrene utenfor spesialisthelsetjenesten fra 2018	HOD	Forskningsrådet bes om, i samarbeid med Helsedirektoratet og CERES, å bistå forsknings- og kompetansesentre utenfor spesialisthelsetjenesten ved innføring av nye rapporteringsrutiner for forskningsaktivitet fra 2018. Det vil legges til rette for en gradvis overgang over flere år fra en fast bevilgning til forsknings- og kompetansesentrene, til at en større andel av tilskuddsmidler til forskning styres mot resultatbasert finansiering. I 2019 vil det bli forberedt uttrekk av en andel av tilskuddsmidler til forskning fra hvert forsknings- og kompetansesenter som i dag tildeles det enkelte senter fra Helsedirektoratet og forberede overføring av disse til Forskningsrådet. Resultatbasert omfordeling av midler mellom sentrene basert på forskningspoeng skjer først fra 2020, basert på rapporteringen fra publikasjoner publisert i 2018 (rapporteres i mars 2019), avlagte doktorgrader og eksterne forskningsmidler tildelt fra Norges forskningsråd. Det skal være dialog om

¹ Meld. St. 27 (2016-2017)

² Meld. St. 25 (2016-2017)

³ Meld. St. 18 (2014-2015)

		Forskningsrådets videre rolle etter 2018 og eventuelle konsekvenser for virksomhetskostnader.
Kartlegging av forskningsaktivitet innenfor psykisk helse	HOD	Som del av HelseOmsorg21-monitoren skal det gjennomføres en kartlegging av forskningsaktiviteten (ressurser, aktører, tematikk, bibliometri mm) innenfor psykisk helse (og rus). Dette skal gjøres for de siste fem år (2012 – 2017) ved Folkehelseinstituttet, de regionale helseforetakene, universitets- og høyskolesektoren og andre aktuelle forskningsinstitusjoner inkludert private virksomheter. Kartleggingen skal også omfatte forskning på barn og unges psykiske helse. Det vises til møte mellom HOD og Forskningsrådet 18. januar 2018 for å diskutere mulighetsrommet og forventninger knyttet til oppdraget.
HelseOmsorg21-arbeidet	HOD	Forskningsrådet videreutvikler HelseOmsorg21-monitoren i tråd med formålet. HelseOmsorg21-rådet skal ved hjelp av sekretariatet for HelseOmsorg21-rådet, gjennomføre en vurdering av sitt arbeid, arbeidsform, prioriteringer, størrelse mm og gi en anbefaling om HelseOmsorg21-rådet skal videreføres etter 2018 og evt. i hvilken form. Frist til HOD 1. juni 2018.
JPI Oceans	NFD	Forskningsrådet har i dag ansvar for JPI Oceans-sekretariatet. Det er besluttet at JPI Oceans-sekretariatet skal etableres som en egen organisasjon under belgisk lov, fra primo 2018. Forskningsrådet skal dekke norske kostnader ved deltakelse i JPI Oceans AISBL, i tillegg til ev ekstrakostnader som følge av norske forpliktelser om å dekke en større andel av JPI Oceans' driftskostnader i en oppstartsfase. Kostnadene dekkes innenfor Forskningsrådets virksomhetsbudsjett og i tråd med tidligere års administrasjonsbudsjett. Finansiering av faglige aktiviteter gjennom JPI Oceans vil komme i tillegg.
Permanent sekretariat for Maritim21	NFD	Norges forskningsråd bes etablere et permanent sekretariat for forsknings- og innovasjonsstrategien Maritim21 som ble lagt frem 1. november 2016. I tilknytning til sekretariatet skal det etableres en rådgivende gruppe på 5-7 personer. Sekretariatet for Maritim21 skal rapportere til MARUTs Strategiske råd og arbeidsutvalg. Sekretariatet skal evalueres etter 2 år.

Under følger oversikt over oppdrag som må diskuteres nærmere. Dette omfatter nærmere avklaring av Forskningsrådets rolle og omfang og håndteringen av virksomhetskostnadene.

Innovasjonsordning i barnehage og skole	KD	Norges forskningsråd skal etablere en innovasjonsordning for barnehage og skole. Ordningen ble vedtatt i forbindelse med Lærelystmeldingen. Ordningen skal gi forskningsbasert kunnskap om effekter av tiltak for bedre praksis i barnehager og skoler og en mer kunnskapsbasert utdanningspolitikk.
Utsatte barn og unge	BLD	BLD har behov for en overordnet gjennomgang og analyse av tilstand og behov på forskningsområdet innenfor temaet utsatte barn og unge. Ønsket er at resultatet fra arbeidet skal foreligge senest vår 2019. Gjennomgangen og analysen skal avdekke forskningssterke og forskningssvake områder inkludert hvorvidt det er tilstrekkelig forskningskompetanse/kunnskapsmiljøer på områdene. Arbeidet skal avdekke kunnskapshull og gi en analyse av hvordan disse best bør dekkes, herunder vurdering av ulike virkemidler. Det er ønskelig at gjennomgangen er sektorovergripende. Endelig innretning på arbeidet avklares etter nærmere dialog.

Nye arter i oppdrett	NFD	Det ble i 2003 utarbeidet en rapport om «Planmessig igangsetting av nye arter i oppdrett» der markedspotensialet, norske næringsaktørers interesse for ulike arter, det biologiske kunnskapsgrunnlaget, miljø og så videre vurderes. Det er nå behov for et oppdatert kunnskapsgrunnlag, og Forskningsrådet bes om å igangsette et slikt arbeid innenfor en ramme på rundt 2 mill. kroner.
Evaluering av Framsenteret	KLD	Framsenteret ble formelt etablert i 2010 som et av de sentrale tiltakene i "Nye byggesteiner i nord, neste trinn i Regjeringens nordområdestrategi" (2009). Klima- og miljødepartementet skal gjennomføre en evaluering av virksomheten i 2018 som grunnlag for den videre utviklingen av senteret. Forskningsrådet vil ha en sentral rolle i evalueringen. KD og KLD vil ha nærmere dialog med Forskningsrådet om omfanget av Forskningsrådets bidrag.
Evaluering av GenØK	KLD	I forbindelse med en forestående evaluering av GenØk vil KLD i 2018 be Forskningsrådet gjennomføre en evaluering av vitenskapelig kvalitet av forskningen som GenØk har publisert de siste åtte år.
Mineralutvinning	OED	Fremskaffe kunnskapsgrunnlag for forskning og teknologiutvikling på området mineralutvinning på havbunnen. Arbeidet skal påbegynnes i 2018 og ferdigstilles innen 30. juni 2019.

6 ANDRE KRAV OG FORVENTNINGER

Krav som gjelder for alle Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter:

6.1 Samfunnssikkerhet og beredskap

[Styringsdokument for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren](#) skal ligge til grunn for Forskningsrådets arbeid på dette feltet. Forskningsrådet skal utføre virksomhetstilpassede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) minimum annet hvert år, ha oppdaterte krise- og beredskapsplaner og gjennomføre årlige kriseøvelser.

Disse kravene til samfunnssikkerhet og beredskap omfatter også informasjonssikkerhetsarbeidet. Forskningsrådet skal påse at informasjonssikkerhetsarbeidet er i samsvar med [eForvaltningsforskriften](#) Se også UNINETTs [Veileder i ledelsessystem for informasjonssikkerhet i UH-sektoren](#), NSMs [tiltak mot dataangrep](#) og Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratets [Veiledning i beredskapsplanlegging](#).

Forskningsrådet skal i årsrapporten for 2018 rapportere på følgende:

1. Er det gjennomført/revidert en ROS-analyse i 2017 eller 2018, og er den fulgt opp gjennom dokumenterte tiltak?
2. Er det gjennomført og evaluert en kriseøvelse i 2018, og er den fulgt opp gjennom dokumenterte tiltak?
3. Beskriv kort (0,5 - 1 side) Forskningsrådets ledelsessystem for informasjonssikkerhet.

Dersom spørsmål 1 og/eller 2 besvares med "nei", må Forskningsrådet opplyse om hvorfor tiltaket ikke er gjennomført, og presentere en forpliktende plan for når og hvordan tiltaket skal gjennomføres.

6.2 Lærlinger

Regjeringen og partene i arbeidslivet har inngått en samfunnskontrakt for flere lære plasser for perioden 2016–2020. Målet med kontrakten er å sørge for at alle kvalifiserte elever som ønsker det, skal få tilbud om læreplass. Se mer informasjon på nettsiden www.udir.no.

Forskningsrådet skal ha lærlinger tilknyttet seg, og minst like mange i 2018 som i 2017. Antallet lærlinger skal stå i et rimelig forhold til virksomhetens størrelse. Forskningsrådet skal også hvert år vurdere om antall lærlinger kan økes og om det er mulig å tilby opplæring i nye lærefag. Alle statlige virksomheter skal knytte seg til opplæringskontoret OK Stat eller et annet opplæringskontor.

I årsrapporten for 2018 skal Forskningsrådet rapportere om antall lærlinger per år i perioden 2014–2018 og om det er vurdert å øke antall lærlinger og innenfor hvilke fag, og orientere om hvilket opplæringskontor virksomheten er tilknyttet. Virksomheter som ikke har oppfylt kravene, må redegjøre for årsaken til det og hva de har gjort for å oppfylle kravene.

6.3 Omorganisering

Regjeringen omorganiserer de sentraladministrative virksomhetene i kunnskapssektoren for å legge til rette for høyere kvalitet og en mer effektiv oppgaveløsning, samt å lokalisere flere statlige arbeidsplasser utenfor Oslo. Kunnskapsdepartementet ønsker tydeligere arbeidsdeling og bedre samordning i sektoren. Virksomhetene er avhengige av både hverandre og andre aktører i og utenfor sektoren for å nå de overordnede målene for kunnskapssektoren. Vi forventer at alle virksomheter samarbeider for å nå de overordnede målene for kunnskapssektoren, og bidrar til hverandres måloppnåelse der det er mulig.

Kunnskapsdepartementets avdelingsstruktur skal i 2018 omorganiseres for å bedre departementets evne til å håndtere viktige sektorfaglige utfordringer. Som del av omorganiseringen har departementet identifisert strategiske innsatsområder som skal ha særlig oppmerksomhet i departementets arbeid fremover: kunnskapsgrunnlag for politikktutforming og gjennomføring, digitalisering, styring og samordning. Departementets underliggende virksomheter har mye kompetanse på disse områdene. For å lykkes med våre mål og ambisjoner, er departementet avhengig av å kunne dra veksler på og samarbeide tett med våre underliggende virksomheter. Med ny organisering av departementet og de sentraladministrative virksomhetene, ønsker vi å styre kunnskapssektoren mer strategisk og helhetlig. Departementet ønsker at virksomhetene skal få en mer aktiv rolle i arbeidet med å utforme og gjennomføre utdannings- og forskningspolitikken.

6.4 Digitalisering

Departementet viser til Digitaliseringsrundskrivet som er en sammenstilling av pålegg og anbefalinger om digitalisering i offentlig sektor. Rundskrivet gjelder for departementene, statens ordinære forvaltningsorganer, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter. Digitalisering legger vekt på å sette brukeren i sentrum og betydningen av et klart og brukertilpasset språk som en viktig forutsetning for at digitale tjenester blir tatt i bruk. Innen utløpet av 2018 skal alle departementer gjøre en vurdering av hvilke tjenester som bør ses i sammenheng med andre virksomheters tjenester, og om tjenestene egner seg for utvikling av tjenestekjeder. Forskningsrådet bes om eventuelle innspill til dette innen 1. oktober.

Fellesføring fra regjeringen:

6.5 Arbeidslivskriminalitet

Offentlige oppdragsgivere har som innkjøpere av varer og tjenester et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Det forventes at offentlige virksomheter går foran i arbeidet med å fremme et seriøst arbeidsliv. Forskningsrådet skal ved tildeling av oppdrag og i oppfølging av inngåtte kontrakter sikre at deres leverandører følger lover og regler. Forskningsrådet skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet.

Vi ber virksomheten gjøres seg kjent med [rundskriv H-8/17](#).

7 ETATSSTYRINGSMØTET

Kunnskapsdepartementet vil på etatsstyringsmøtet 2018 ha strategisk dialog om Forskningsrådets måloppnåelse og forventninger om framtidig utvikling og prioriteringer, inkludert virksomheten i Forskningsrådet. Kunnskapsdepartementet vil i forkant involvere de øvrige departementene i forberedelsene. Etatsstyringsmøtet er berammet til **torsdag 14. juni, kl. 09.00-11.30**. Kunnskapsdepartementet forventer at styreleder, nestleder og divisjonsstyrelederne deltar.

Kunnskapsdepartementet legger opp til en omforent dagsorden for etatsstyringsmøtet. Departementet ber derfor om at Forskningsrådet melder inn strategisk viktige saker til etatsstyringsmøtet samtidig med innsending av årsrapporten 2017, 15. mars 2018. Kunnskapsdepartementet vil sende Forskningsrådet dagsorden for møtet i god tid.

8 FRISTER

Leveranse	Frist	Mottakere	Utfyllende informasjon
Årsregnskap 2018	1. mars 2019	KD	KD oversender årsregnskap til Riksrevisjonen. Oversikt over overførte midler fordelt på poster i statsbudsjettet skal framlegges sammen med regnskapet. Forskningsrådet kan ta utgangspunkt i rapport om overførte midler på program/aktivitetsnivå. Der det er samfinansiering av programmer, godtas en andelsberegning av programmene. Regnskapet skal leveres departementet i tråd med kontoplanen i de statlige regnskapsstandarder (SRS), og det skal leveres en kontantstrømsoppstilling etter den direkte metoden
Årsrapport 2018 (rapport på samlet måloppnåelse)	15. mars 2019	Dep.	
Vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter)	1. mai 2019	Dep.	
Samlerapport om de regionale forskningsfondenes virksomhet i 2018	1. mai 2019	KD	Forskningsrådet skal rapportere om sitt samarbeid med fondene og for bruken av midlene tildelt Forskningsrådet til dekking av administrative oppgaver, jf. "Retningslinjer for regionale forskningsfond" fastsatt av Kunnskapsdepartementet 23. 10. 2009.
Årsrapport for forskningsinstituttene 2018	1. juni 2019	Dep.	Omfanget av denne årsrapporten kan eventuelt reduseres etter nærmere avtale mellom Kunnskapsdepartementet og Forskningsrådet.
Avviksrapport for 1. halvår 2018	20. august 2018	Dep.	Avviksrapportene skal rettes mot vesentlige avvik i forhold til mål og krav som er angitt i tildelingsbrevene. Forskningsrådet skal videre fremme forslag om mulige korrigerende tiltak, jf. «Bestemmelser om økonomistyring i staten», punkt 1.5.1. Avviksrapporten for første halvår skal inkludere et anslag for forventet overføring til neste år.
Avviksrapport for 2018 (i årsrapporten 2018)	15. mars 2019	Dep.	
Vedtatt budsjett for 2018	1. mars 2018	Dep.	Budsjettet skal inneholde en redegjørelse for hvordan Forskningsrådet vil følge opp de prioriteringer som er gitt i Prop. 1 S (2017-2018) og i departementenes tildelingsbrev. I budsjettet skal det avslutningsvis gis en departementsvis oversikt over endelig fordeling av tildelt budsjetttramme på program/aktivitetsnivå. Oversikten skal gi informasjon om de ulike programmene totale budsjetttramme samt vise hvor stor andel hvert departement har i de ulike programmene. Dokumentet skal inneholde en oversikt over alle aktiviteters budsjett for 2016, budsjett for 2017 og disponibelt budsjett 2017 (som inkluderer overføringer fra tidligere år).
Satsingsforslag 2020	1. nov. 2018	Dep.	Forslaget til store satsinger skal følge opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og skal angi klare prioriteringer. Forskningsrådet

			skal se på mulighetene for omprioriteringer som gir rom for satsinger innenfor den eksisterende økonomiske rammen. Det må komme tydelig fram hvordan eventuelle frihetsgrader innenfor departementenes bevilgninger skal benyttes. Det stilles stadig større krav til det faglige grunnlaget for forslag til satsinger på forskning og innovasjon. Forskningsrådets budsjettråd bør speile kunnskapsbaserte vurderinger av kortsiktige og langsiktige forskningsbehov. KD viser også til retningslinjer for satsingsforslag som vil ha konsekvenser for Forskningsrådets arbeid med Store satsinger, jf. ny utredningsinstruks.
Standardiserte økonomiske nøkkeltall	15. februar og 20. februar 2018		Nettobudsjetterte virksomheters utgifter og inntekter skal synliggjøres for å gi et best mulig bilde av statens samlede inntekter og utgifter for virksomheter som omfattes av statsbudsjettet, jf. rundskriv R-8/2016, (statsregnskapet 2015) og R-9/2016 (statsbudsjettet 2017). Kunnskapsdepartementets frist til statsregnskapet er 29. februar, Forskningsrådets frist til Kunnskapsdepartementet for endelige tall til statsregnskapet er 20. februar. Det skal også rapporteres til statsbudsjettet, dette har frist 15. februar, og kan eventuelt være foreløpige tall.

Kunnskapsdepartementet minner om kravene som følger av Finansdepartementets siste revidering av økonomibestemmelsene og rundskriv R-115 om utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.

- Økonomibestemmelsene pkt. 2.3.2: Virksomheten skal publisere tildelingsbrevet på sine nettsider så snart det er mottatt.
- Økonomibestemmelsene pkt. 2.3.3: Årsrapporten skal publiseres på virksomhetens nettsider innen 1. mai eller så snart den er behandlet i styringsdialogen mellom departementet og virksomheten.
- Rundskriv R-115, pkt. 4.2: Virksomheten skal publisere revisjonsberetningen som et tillegg til årsregnskapet, etter at Riksrevisjonen har overlevert Dokument 1 til Stortinget og resultatet av regnskapsrevisjonen dermed er offentlig.

Del 2 – Kunnskapsdepartementet som sektordepartement

1. INNLEDNING

Stortinget har gjort vedtak om bevilgning for 2018, jf. Innst. 12 S (2017-2018) og Prop. 1 S (2017-2018).

2. MÅL, STRATEGISKE OMRÅDER OG STYRINGSINFORMASJON FOR NORGES FORSKNINGSRÅD

Regjeringen har fastsatt fem mål for Forskningsrådets virksomhet:

- Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet
- Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet
- Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer
- Mål 4: Et velfungerende forskningssystem
- Mål 5: God rådgivning

Vi viser til Kunnskapsdepartementets brev som etatsstyrer for en nærmere omtale av målene, strategiske områder og styringsinformasjon.

2.1 Sektorpolitiske prioriteringer fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet arbeider etter tre overordnede mål for kunnskapssektoren:

1. Utdanning og læring for utvikling og deltakelse i samfunnet for hver enkelt
2. Kompetanse som trengs i dag og i fremtiden
3. Kunnskap for ny erkjennning, samfunnsutvikling og konkurransekraft

Norges forskningsråd er en sentral aktør i det norske forsknings- og innovasjonssystemet og et viktig virkemiddel for å nå Kunnskapsdepartementets overordnede mål.

Kunnskapsdepartementets midler til Forskningsrådet skal i særlig grad bidra til å finansiere:

- Langsiktig, grunnleggende forskning, dvs. ansvar for grunnforskning og særlige satsinger rettet mot UH-sektoren (i hovedsak bevilgningene under kap. 285 post 52 og kap. 281 post 50).
- Sektorovergripende forskning, dvs. ansvar for sektorovergripende satsinger og instituttbevilgninger (i hovedsak bevilgningene under kap. 285 postene 53, 54 og 55, kap. 287 postene 57 og 60, kap. 288 post 21)
- Forskning om kunnskapssektoren (barnehage, utdanning og forskning, bevilgninger over flere poster)

Kunnskapsdepartementet tildeler midler til Forskningsrådet over mange kapitler og poster, og midlene under én post bidrar til flere av målene for rådet. Kunnskapsdepartementets midler bidrar inn mot alle de fem målene for Forskningsrådet.

I arbeidet med å løfte kvaliteten i høyere utdanning, jf. Meld. St. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet*, har Forskningsrådet en viktig rolle overfor institusjonene. Departementet vil videre vise til Forskningsrådets betydning i arbeidet med rekruttering og gode karriereveier for forskere.

Meld. St. (2016-2017) *Humaniora i Norge* inneholder mange tiltak som skal følges opp av Forskningsrådet. Det gjelder bl.a. å be universiteter og høyskoler og Norges forskningsråd legge til rette for mer utfordringsdrevet humanistisk forskning og utdanning med vekt på områdene integrering, migrasjon og konflikter; de store teknologiskiftene; og klima, miljø og bærekraft; be Norges forskningsråd om å trappe opp arbeidet med å mobilisere humanistiske fagmiljøer til utfordringsdrevet og handlingsrettet forskning; be Norges forskningsråd om å utforme utlysninger innenfor de brede forskningsprogrammene slik at humanistiske forskere kan bidra ut fra sine fags styrker.

2.2 Styringsinformasjon

Når det gjelder omtale av styringsinformasjon for målene som er felles for alle departementene, viser vi til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer, punkt 3.

Styringsinformasjon for de sektorpolitiske prioriteringene fremgår i den standardiserte strukturen for forventninger til innholdet i de departementsvise rapportene. Vi viser til punkt 5 i dette tildelingsbrevet for presisering av hvilke sektorpolitiske prioriteringer Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet skal rapportere på i den departementsvise rapporten.

3. BUDSJETTILDELINGER OG FULLMAKTER FOR 2018

Kunnskapsdepartementet tildeler Norges forskningsråd kroner **5 243 995 000** i 2018. Til grunn for bevilgningene ligger en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform som for 2018 er satt til 0,7 %. Denne reformen er et årlig krav som forutsetter at alle statlige virksomheter setter i verk tiltak for å bli mer effektive.

Fordelingen av midler over forskjellige kapitler og poster i departementets budsjett følger nedenfor. Det vises også til omtale av de enkelte kapitlene og postene i Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S (2017-2018).

3.1 Hovedprioriteringene i statsbudsjettet for 2018 er som følger:

Forskning om kunnskapssektoren - midler over kap./poster 226.21, 226.63, 231.21, 231.51, 258.21, 281.50 og 285.53

Kunnskapsdepartementet har høye ambisjoner om at Forskningsrådet skal bidra til å nå målene departementet har satt i *Strategi for utdanningsforskning – Kvalitet og relevans 2014-2019*. Evalueringen av utdanningsforskning vil gi nyttig kunnskap om tilstanden i norsk

utdanningsforskning. Departementet vil ta initiativ til nærmere diskusjon med Forskningsrådet om hvordan evalueringen bør følges opp.

Program for forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) er det viktigste tiltaket Kunnskapsdepartementet har for utdanningsforskningen, og departementet har høye ambisjoner for programmet. Departementet tildeler ca. 125 mill. kroner til FINNUT i 2018.

Innenfor rammen av midlene til FINNUT-programmet har Forskningsrådet finansiert et prosjekt om kvalitet i høyere utdanning. Det er et treårig prosjekt med en årlig bevilgning på 5 mill. kroner med finansiering ut 2017. Fra 2018 skal disse midlene anvendes til en forskningsbasert evaluering med internasjonal deltakelse av strukturreformen i universitets- og høyskolesektoren. Det settes en ramme på totalt 15 mill. kroner til en slik evaluering over en periode fra tre til fem år. Evalueringen skal knyttes til målene for strukturreformen, slik de ble formulert i strukturmeldingen (Meld. St. 18 *Konsentrasjon for kvalitet 2014-2015*). Av målene for reformen står økt kvalitet gjennom mer solide fagmiljøer i en særstilling. En kjerne i evalueringen blir dermed de sammenslåtte institusjonenes arbeid for å styrke fagmiljøene, og da mer spesifikt hvilke steg de tar for å samordne fagmiljøene og heve kvaliteten i studieprogrammene og i forskningsmiljøene. Gjennom institusjonenes arbeid med å legge grunnlag for mer robuste forskningsgrupper og utdanninger er strukturreformen også ment å bidra til flere fagmiljøer på høyt internasjonalt nivå.

Strukturreformen har også god tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet som mål. Det blir derfor viktig at evalueringen inkluderer lærestedenes arbeid med å digitalisere utdanningene, fordi en styrking av fleksibel utdanning kan gi flere muligheter til å ta høyere utdanning av god kvalitet. Å bidra til regional utvikling har lenge vært et mål for høyere utdanningsinstitusjoner i Norge, og er et mål som videreføres i ny struktur. Hvordan lærestedene og fagmiljøene samarbeider med det regionale arbeids- og næringslivet vil dermed ha en naturlig plass i evalueringen. Departementet ønsker nærmere dialog med Forskningsrådet om hensikten med og opplegget for en slik evaluering.

Forskningsssatsingen LÆREEFFEKT har som mål å utvikle ny kunnskap om effektene av ulike former for økt lærertetthet på de laveste klassetrinnene i grunnskolen. I 2018 tildeles det 11,9 mill. kroner til LÆREEFFEKT over kap. 226 post 63. Av dette gjelder 1,2 mill. kroner delprosjektet som skal gi kunnskap om effekter på læringsutbytte og læringsmiljø i de kommuner og/eller skoler som har fått tilskudd til økt lærertetthet på 1.-4. trinn over kap. 226 post 63 utenom LÆREEFFEKT-satsingen. 1,2 mill. kroner knytter seg til en avsetning som skal dekke uforutsette utgifter i LÆREEFFEKT. Denne avsetningen vil totalt utgjøre 5,8 mill. kroner i perioden 2016-2020. Departementet vil videre ha nærmere dialog med Forskningsrådet om konsekvenser av innføring av lærernorm for prosjektene i LÆREEFFEKT.

Som Forskningsrådet er kjent med vil oppgaven med å drive Kunnskapscenter for utdanning flyttes ut av Forskningsrådet og lyses ut i universitets-, høyskole- og instituttsektorene. Departementet legger til grunn at den nye organiseringen av kunnskapscenterfunksjonen vil kunne etableres med virkning fra 1. januar 2019, og at Norges forskningsråd skal ivareta

funksjonen inntil tidspunktet for flyttingen. Kunnskapssenter for utdanning skal ha tilsetningsstopp frem til flyttingen. Departementet vil ha dialog med Forskningsrådet når det gjelder den videre prosessen med flytting av Kunnskapssentret.

I behandlingen av Lærelyst-meldingen vedtok Stortinget at staten skal innføre en innovasjonsordning i barnehage og skole. Ordningen skal gi forskningsbasert kunnskap om effekter av tiltak for bedre praksis i barnehager og skoler og en mer kunnskapsbasert utdanningspolitikk. Departementet vil ha ytterligere dialog med Forskningsrådet om ordningen.

Felles tiltak for universiteter og høyskoler, tilskudd til Norges forskningsråd, kap./post 281.50

Posten omfatter strategiske midler kanalisert gjennom Norges forskningsråd til ulike forskningsprogrammer og satsinger i Norges forskningsråd. Posten skal bidra til god forsknings-, utdannings- og innovasjonsvirksomhet i universitets- og høyskolesektoren og styrket samspill mellom institusjonene og samfunnet.

Den totale rammen på kap. 281 post 50 er på 223,5 mill. kroner for 2018. I Prop. 1 S (2017-2018) ble det varslet at 5 mill. kroner flyttes fra INSTFUS-ordningen på kap. 281 post 50 til kap. 281 post 01 for å bidra til å bygge opp den nasjonale arenaen for kvalitet i høyere utdanning. Det er en økning på kap. 281 post 50 på 40 mill. kroner som skyldes overføring av midler knyttet til innføring av ny grunnskolelærerutdanning.

Forskningsrådet skal vurdere hvordan effektiviseringskuttet på posten mest hensiktsmessig kan tas ut. Midler til ordningene med offentlig sektor- ph.d og nærings-ph.d og midlene knyttet til innføring av ny grunnskolelærerutdanning skal ikke utsettes for reduksjon. Videre er kap. 281 post 50 i 2018 økt med 12 mill. kroner til helårseffekt av midler tildelt i 2017 til nærings-ph.d. og offentlig sektor-ph.d. Vi viser for øvrig til tabellen i kap. 3.2 for de satsingene som skal følges opp.

Departementet forventer at Forskningsrådet tar initiativ til dialog med departementet om lag to år før perioden for et program eller satsing som finansieres under denne posten går ut. Dialogen skal bidra til gode prosesser rundt avklaring om videreføring, omlegging eller avslutning av program eller satsing.

Langsiktig, grunnleggende forskning, kap./post 285.52

Midlene over kap. 285 post 52 skal finansiere langsiktig, grunnleggende forskning på alle fagområder og bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i forskningsmiljøer eller på enkelte forskningsområder. I 2018 styrker Kunnskapsdepartementet Fri prosjektstøtte Toppforsk med 50 mill. kroner og SFF-ordningen med 45 mill. kroner. ⁴ Som en ettårig reduksjon blir det i 2018 trukket ut 30 mill. kroner på denne posten for å få ned Forskningsrådets budsjettmessige overføringer. Den ettårige reduksjonen skal ikke føre til redusert aktivitet, og Forskningsrådet skal fortsette å lyse ut midler i tråd med sine planer.

Strategiske satsinger, kap./post 285.53

⁴ Som følge av samlingen av alle virksomhetskostnader på én felles post er deler av disse beløpene på posten for virksomhetskostnader.

Midlene over denne posten skal særlig støtte opp om den koordinerende rollen Kunnskapsdepartementet har i forskningspolitikken. Midlene finansierer bl.a. store programmer, senter-satsinger (SFI og FME), handlingsrettede programmer og stimuleringsordninger for internasjonalt forskningssamarbeid. Som en ettårig reduksjon blir det i 2018 trukket ut 70 mill. kroner på denne posten for å få ned Forskningsrådets budsjettmessige overføringer. Den ettårige reduksjonen skal ikke føre til redusert aktivitet, og Forskningsrådet skal fortsette å lyse ut midler i tråd med sine planer.

I rapporten fra områdegjennomgangen av Forskningsrådet ble det foreslått å rendyrke 53-posten som en finansieringsmekanisme som skal ivareta endringsbehov, sektorovergripende områder og lange tidsperspektiv i forskningssystemet. For å følge opp denne anbefalingen har regjeringen besluttet at midlene på denne posten skal dreies i retning av tre prinsipper:

- Bidra til oppfølging av regjeringens forskningspolitiske prioriteringer i langtidspanene for forskning og høyere utdanning
- Gi fleksibilitet til å gjennomføre langsiktige og systemstrategiske endringer. Midler på posten kan f.eks. virke sammen med satsinger fra andre departementer i en startfase. Posten skal virke mobiliserende, ikke kompensierende.
- Støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet

Kunnskapsdepartementet vil understreke behovet for videre dialog om oppfølging av regjeringens prinsipper. I dette ligger blant annet forståelsen av disse prinsippene, eventuell vektning mellom prinsippene, hva prinsippene har å si for eventuelle flyttinger og videre rydding i midler på posten og videre styringsdialog.

I 2018 trapper Kunnskapsdepartementet opp midlene til stimuleringsiltak for god norsk deltakelse i EUs rammeprogram med til sammen 76,5 mill. kroner. Midlene skal gå til å styrke STIM-EU og eventuelle andre virkemidler der det er dokumenterte behov.

Av de samlede bevilgningene på denne posten tildeler departementet 27,2 mill. kroner direkte til Innovasjon Norge, jf. eget oppdragsbrev om dette. Videre blir fra 2018 2,2 mill. kroner trukket ut av denne posten og tildelt direkte til SIU for å dekke SIUs representant ved Kunnskapskontoret i Brussel.

Prosjektet Arven etter Nansen ble i 2017 kvalitetssikret av internasjonale fageksperter og fikk en svært god vurdering. I 2018 øker midlene som er satt av til prosjektet «Arven etter Nansen» med 20 mill. kroner. Totalt 30 mill. kroner er da øremerket Arven etter Nansen over statsbudsjettet fra 2018. I tillegg ber departementet Forskningsrådet omprioritere til sammen 180 mill. kroner til prosjektet fordelt over prosjektets levetid.

Videre økes midlene til muliggjørende teknologier med 85 mill. kroner.⁵ Midlene skal bidra til å bygge videre på og utvikle gode fagmiljøer og høy kompetanse innenfor næringsliv og offentlig sektor. I meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge* understrekes verdien av humaniora som selvstendig kunnskapsleverandør innenfor de store samfunnsutfordringene og

⁵ Som følge av samlingen av alle virksomhetskostnader på én felles post er deler av disse beløpene på posten for virksomhetskostnader.

i konkrete prioriteringer i langtidsplanen som f.eks. de store teknologiskiftene. Det settes derfor av minimum 5 mill. kroner til å mobilisere humanistiske fagmiljøer til denne type forskning.

10 mill. kroner settes av til forskningssamarbeidet med Kina for å følge opp forsknings- og teknologiavtalen mellom Norge og Kina. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet følger opp den nye handlingsplanen som er undertegnet mellom Norge og Kina.

I tillegg er det tatt høyde for helårseffekt for de rekrutteringsstillingene i instituttsektoren som kom med 1/3 effekt i 2017, jf. tildelingsbrevet for 2017.

Forskningsinfrastruktur, kap./post 285.54

Midlene over denne posten skal bidra til et velfungerende forskningssystem og økt vitenskapelig kvalitet. Satsingen på forskningsinfrastruktur skal bidra til å utvikle verdensledende fagmiljøer. Samtidig skal infrastruktur av høy kvalitet bidra til økt internasjonalisering og rekruttering.

Midlene over denne posten er på 748 mill. kroner i 2018. 337 mill. kroner av dette er en tilbakeføring av midler som ble trukket ut i 2017-budsjettet som en ettårig teknisk reduksjon. Resten av økningen følger opp opptrappingsplanen for midler til forskningsinfrastruktur.⁶

Gjennom søknaden til EU-kommisjonen om å etablere CESSDA ERIC har Norge forpliktet seg til å betale 800 000 euro hvert år til og med 2021. Kunnskapsdepartementet forutsetter at Forskningsrådet dekker dette beløpet over sitt budsjett. Det er i samsvar med det langtidsbudsjettet som er satt opp. Departementet forutsetter videre at Forskningsrådet selv ivaretar deltakelse i CESSDA ERICs styrende organ (General Assembly). Gjennom deltakelse her vil Forskningsrådet få god innsikt i hvordan CESSDA ERIC utvikler seg og dermed ha grunnlag for å vurdere videre finansiering etter 2021.

Forskningsrådet finansierer interimsprosjektet for etablering av SIOS med om lag 35 mill. kroner fordelt over perioden 2015 - 2018. SIOS-konsortiet planlegges formelt etablert i januar 2018. Den juridiske enheten (SIOS Svalbard AS) ble opprettet i 2016 som et datterselskap under UNIS. Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet følger opp med finansiering i 2018 og deretter dekker det norske vertskapsbidraget for perioden 2019 – 2021 med årlige beløp maksimalt tilsvarende den gjennomsnittlige årlige støtten til interimsprosjektet. Forskningsrådet ble varslet om dette i et tillegg til tildelingsbrev for 2017. Etter 2021 vil departementet vurdere videre støtte på bakgrunn av status for deltakelse og aktivitet i SIOS.

Norge har forpliktet seg til å bidra med 2,5 pst. av konstruksjonskostnadene knyttet til etableringen av European Spallation Source (ESS) i Lund i Sverige. Den totale konstruksjonskostnaden var i utgangspunktet beregnet til 1843 mill. euro (2013-priser).

⁶ Som følge av samlingen av alle virksomhetskostnader på én felles post er deler av denne økningen på posten for virksomhetskostnader.

Gjennom nasjonal og europeisk lov har ESS blitt pålagt ekstra sikkerhetstiltak knyttet til jordskjelv- og terrorsikring, noe som gir ekstra kostnader. Videre mangler noe av den opprinnelig beregnede konstruksjonskostnaden, og det er varslet at en 10 pst. økning av driftsbudsjettet kan forventes. Norges andel av de ekstra kostnadene skal dekkes med midler fra Nasjonal satsing for forskningsinfrastruktur.

Virksomhetskostnader, kap/post 285.55

Midlene over denne posten er på 802 mill. kroner i 2018. I dette beløpet ligger det et kutt på 30 mill. kroner. Samlingen av alle virksomhetskostnader til Forskningsrådet på én post på Kunnskapsdepartementets budsjett innebærer rammeoverføringer fra andre departementer og interne flyttinger på Kunnskapsdepartementets budsjett. For ytterligere detaljer vises det til Prop. 1 S (2017-2018) fra Kunnskapsdepartementet, side 241 og Innst. 12 S (2017-2018). I tillegg til rammeoverføringene er det tatt høyde for økte kostnader til virksomheten i Forskningsrådet knyttet til bl.a. infrastruktur, fri prosjektstøtte, muliggjørende teknologier og Arven etter Nansen.

Forskningsinstitutter og andre tiltak, kap/post 287.57

Som følge av budsjettforliket styrkes bevilgningen til samfunnsvitenskapelige institutter med 25 mill. kroner i 2018.

3.2 Midler til Norges forskningsråd 2018

Kap./post	Kapittel og postnavn	Tildeling i 1000 kroner
226.21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Spesielle driftsutgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - FINNUT: 27,267 mill. kroner - Forskning på spesialundervisning (egen utlysning gjennom FINNUT): 5 mill. kroner - Forskning om antisemittisme og gruppebaserte fordommer (del av SAMKUL): 4 mill. kroner 	36 267
226.63	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.-4. trinn</i> <ul style="list-style-type: none"> - LÆREEFFEKT 	11 900
226.71	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, <i>Tilskudd til vitensentre</i>	65 185
231.21	Barnehager, <i>Spesielle driftsutgifter</i> <ul style="list-style-type: none"> - FINNUT: 2,5 mill. kroner - FINNUT: 10 mill. kroner – forskningssenter for barnehagerelevant forskning, jf. eget oppdrag - Kunnskapsenter for utdanning: 1 mill. kroner - Innovasjonsordning i barnehage og skole: 4 mill 	17 500

231.51	Barnehager, <i>Forskning</i> - FINNUT: 8,344 mill. kroner	8 344
258.21	Tiltak for livslang læring, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - FINNUT: 4,294 mill. kroner - Kunnskapscenter for utdanning: 10,1 mill. kroner	14 394
281.50	Felles tiltak for universiteter og høyskoler, <i>Tilskudd til Norges forskningsråd</i> Tiltak som finansieres over denne posten: - Nærings-ph.d og offentlig-sektor-ph.d - Tiltak for grunnskolelærerutdanning (GLU) - INSTFUS-ordning - FORNY2020 - PROFESJON - FORREGION - FINNUT (inkl. nasjonal forskerskole i lærerutdanning) - FORINNPOL (forskning for forsknings- og innovasjonspolitik)k - UNI-MUSEER - HELSEVEL	223 457
285.52	Norges forskningsråd, <i>Langsiktig, grunnleggende forskning</i>	1 630 883
285.53	Norges forskningsråd, <i>Strategiske satsinger</i> (trukket ut 27,2 mill. direkte til IN)	1 432 736
285.54	Norges forskningsråd <i>Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse</i>	748 392
287.21	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Spesielle driftsutgifter</i> - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik: 8,2 mill. kroner	8 210
287.57	Forskningsinstitutter og andre tiltak, <i>Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter</i>	206 659
288.21	Internasjonale samarbeidstiltak <i>Spesielle driftsutgifter</i> - Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning og forskning (INTPART), hvorav: 19 mill. kroner til utvikling av verdensledende miljøer; 19,2 mill. kroner til Panorama-oppfølging	38 200
	Sum forskningsmidler	4 442 127
285.55	Norges forskningsråd, <i>Virksomhetskostnader</i>	801 868
	Kunnskapsdepartementet totalt	5 243 995

165.70 (UD)	Forskning, kompetanseheving og evaluering, <i>Forskning og høyere utdanning</i>	17 400
----------------	---	--------

3.3 Øvrige budsjettekniske forhold

Avbyråkratiserings- og effektivitetsreform (ABE-reformen) er i 2018 på 0,7 pst.

Tildelingen over Utenriksdepartementets kap. 165 post 70 gjelder basisbevilgningen til Christian Michelsens institutt (CMI). Kunnskapsdepartementet har fått en belastningsfullmakt fra UD, og vil utbetale midlene sammen med bevilgningene til de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene.

For ytterligere detaljer og føringer vises det til Prop. 1 S. (2017-2018) fra Kunnskapsdepartementet og Innst. 12 S (2017-2018).

Midlene til Forskningsrådet vil bli overført i to rater: den 30. januar og 30. august 2018.

3.4 Fullmakt til omfordeling

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at Forskningsrådets forslag til nullbudsjett for 2018 danner grunnlag for rådets virksomhet i 2018 med unntak av de områder der det er vekst eller reduksjon i bevilgningene og som er nærmere spesifisert i tildelingsbrevet.

De midler som stilles til disposisjon for Forskningsrådet skal utnyttes effektivt og målrettet. Forskningsrådet gis fullmakt til å omfordele midler mellom programmer og virkemidler innenfor bevilgningen på en post, så lenge man sikrer måloppnåelse på lengre sikt. Gode grunner til omdisponeringer kan være forsinkelser i programoppstart eller dårlig søkning ved en bestemt utlysning. Avvik fra spesifikke føringer i tildelingsbrevet skal alltid tas opp med departementet. Behov for vesentlige omdisponeringer skal også tas opp med departementet.

4. FELLES POST FOR VIRKSOMHETSKOSTNADER

Virksomhetskostnadene over kap. 285 post 55 skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådets virksomhet, dvs. alle kostnader som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Virksomhetskostnadene ble tidligere finansiert gjennom bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet over kap. 285 post 55 og gjennom en andel av FoU-bevilgningene fra alle departementer som finansierer forskning gjennom Forskningsrådet. Fra 2018 er alle bevilgninger fra departementene til drift av virksomheten i Forskningsrådet samlet på kap. 285 post 55 på Kunnskapsdepartementets budsjett.

Samlingen av virksomhetskostnadene på en felles post innebærer i seg selv ingen endringer i tjenestene som Forskningsrådet yter overfor departementene. Finansiering av forskning, overordnet forskningspolitisk og sektorpolitisk rådgivning skal være de oppgavene som fortsatt skal ha høyest prioritet, jf. Forskningsrådets vedtekter. Vi viser til Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev som etatsstyrer for nærmere beskrivelse av hvilke

tjenester som Forskningsrådet skal ivareta for departementene innenfor rammen av midlene på posten for virksomhetskostnader.

5. RAPPORTERING

Kunnskapsdepartementet ber om rapportering på følgende sektorpolitiske prioriteringer:

- Langsiktig, grunnleggende forskning
- Sektorovergripende forskning
- Forskning om kunnskapssektoren

De sektorpolitiske prioriteringene er utdypet i punkt 2.1 i dette tildelingsbrevet.

Rapporteringen på bruk av midlene skal skje i tråd med struktur og forventninger til innhold i vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter) (vedlagt).

Kunnskapsdepartementet viser i denne forbindelse til departementets tilbakemelding fra styringsmøtet våren 2017. Departementet forventer at Forskningsrådet i framtidige årsrapporter i større grad knytter vurderinger til informasjonen i rapporteringen til departementet.

6. PLANLAGTE STYRINGSMØTER

Departementet legger opp til å avholde to styringsmøter i 2018. Vårmøtet er konsentrert om Forskningsrådets måloppnåelse, med utgangspunkt i rapporteringen fra Forskningsrådet til Kunnskapsdepartementet i årsrapport 2017. Høstmøtet vil hovedsakelig være konsentrert om forslag til budsjett og utkast til tildelingsbrev for 2019. Departementet vil komme tilbake til dagsorden og tidspunkt for møtene på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Kari Balke Øiseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

Live Haaland
avdelingsdirektør

Vedlegg

1. Struktur og forventninger til innhold i årsrapporten (rapport på samlet måloppnåelse) og vedlegg til årsrapporten (departementsvise rapporter)
2. Retningslinjer for styring av virksomhetskostnader i Forskningsrådet (kap. 285 post 55)

Kopi:
Departementene
Riksrevisjonen

Forskningsrådets årsrapport og vedlegg til årsrapport: Struktur og forventninger til innhold

Bakgrunn og leseveiledning

Årsrapporten består av en rapport for samlet måloppnåelse (overordnet struktur fastsatt av DFØ¹) og vedlegg til årsrapporten (de departementsvise rapportene). All informasjon om Forskningsrådets måloppnåelse skal presenteres samlet, i rapport på samlet måloppnåelse (jf. punkt 3.1, s. 3-11). De departementsvise rapportene skal struktureres etter sektorpolitiske prioriteringer (jf. punkt 3.1, s. 12-14). Det kan imidlertid være samsvar mellom de sektorpolitiske prioriteringene og målene/de strategiske områdene for enkelte departementer. Hvordan dette vil være fremgår av tildelingsbrevene.

I dette dokumentet gjennomgås strukturen for årsrapporten og vedlegg til årsrapporten, med forventninger til innholdet. For hvert punkt i strukturen er forventningene gitt enten som oversikt over eller en kort forklaring av elementer som forventes inngå.

Ambisjoner for styringssystemet og for årsrapporten

Et nytt styringssystem og god styringspraksis skal bidra til at Forskningsrådet løser oppgavene sine på best mulig måte. Ambisjonene er at styringen fra departementene skal:

- bli mer strategisk og langsiktig
- ha økt oppmerksomhet på resultater i betydning virkninger og effekter av Forskningsrådets virksomhet
- ha hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i styringen av aktiviteter, oppdrag og forskningsområder
- gjennomføres på en effektiv måte, med mer lik praksis mellom departementene i formen på styring og i rapporteringskrav

Disse ambisjonene skal komme til uttrykk og prege årsrapporten, tilsvarende som de kommer til uttrykk i de øvrige elementene i styringssystemet slik som tildelingsbrevene, styringsmøtene og etatsstyringsmøtene.

Forskningsrådet skal legge større vekt på virkninger og effekter av sin virksomhet, og mindre vekt på aktiviteter i rapporteringen. Det legges dermed til rette for en mer strategisk styringsdialog i etatsstyringsmøtene og styringsmøtene. Det er avgjørende å finne hensiktsmessig omfang og detaljeringsgrad i rapporteringen. Intensjonen er å skille mellom informasjon av typene «need-to-know» og «nice-to-know». Det er informasjon av typen «need-to-know» som er relevant i styringssammenheng og som skal inngå i årsrapporten (inkludert vedlegg til årsrapporten).

Departementene får fortsatt tilgang til samme informasjon som før, men noe av informasjonen («nice-to-know») vil bare være tilgjengelig på Forskningsrådets nettsider.

¹ Finansdepartementet har fastsatt nye krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten med virkning fra rapporteringen for 2014. Årsrapporten for alle underliggende virksomheter skal følge en fastsatt inndeling, benevnelse og rekkefølge. Les mer: <http://dfo.no/no/Styring/Arsrapport/>

Forskningsrådet skal fortsatt arbeide kontinuerlig med å forbedre informasjonen på sine nettsider og tilgjengeligheten av denne.

Årsrapporten skal fylle flere funksjoner²

Forskningsrådets årsrapport skal fylle flere funksjoner. Årsrapporten:

- skal gi en vurdering av grad av måloppnåelse for målene som er satt for Forskningsrådet.
- skal utkvittere tildelingsbrevene og gi departementene trygghet for at Forskningsrådet har drevet i tråd med forutsetningene som er gitt.
- utgjør et viktig underlag for departementenes rapportering til Stortinget og for strategiske diskusjoner i styringsdialogen mellom Forskningsrådet og departementene.

Årsrapporten skal også gi en introduksjon til Forskningsrådets virksomhet (herunder samfunnsoppdrag, mål, organisering med mer, og sentrale hovedtall om virksomheten) slik at den kan forstås av andre lesere enn departementene.

² Med utgangspunkt i DFØ sin veiledning for årsrapporter er det primære formålet med årsrapporten å gi ansvarlige departementer relevant og vesentlig informasjon, som understøtter god styring og kontroll.

Årsrapport (rapport på samlet måloppnåelse) – struktur med forklarende tekst

Årsrapporten skal utkvittere kravene/føringene fra departementene som fremkommer i KDs tildelingsbrev som etatsstyrende departement. Rapport på samlet måloppnåelse skal gi svar på i hvilken grad Forskningsrådet har nådd de fem målene som regjeringen har satt for virksomheten. I tillegg skal Forskningsrådet redegjøre for sin oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og svare på andre rapporteringskrav som fremkommer i tildelingsbrevet.

Når det gjelder Forskningsrådets vurdering av måloppnåelse skal den skje med utgangspunkt i styringsinformasjon for de strategiske områdene under målene. Styringsinformasjonen fastsettes i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant å trekke inn for å belyse måloppnåelsen. Der det er mulig er det en forventning om at Forskningsrådet skal bryte ned styringsinformasjonen på ulike tematiske områder/fagområder som har særlig interesse for departementene.

Med mål, strategiske områder og styringsinformasjon menes:²

- De fem målene som er satt for Forskningsrådet uttrykker forventninger til hva Forskningsrådet gjennom sin virksomhet skal oppnå.
- Strategiske områder er 1–3 utpekte områder for hvert mål, som er vurdert som de mest sentrale å rette oppmerksomheten på i styringsdialogen.
- Styringsinformasjon for de strategiske områdene under målene sier noe direkte eller indirekte om måloppnåelsen (dvs. Forskningsrådets merverdi) og brukes i styringsdialogen. Styringsinformasjon er undersøkelser, analyser eller indikatorer.

1 Styrets beretning

Her har styret muligheten til å sette sitt preg på årsrapporten. Under dette punktet er hensikten at leserne av årsrapporten raskt skal kunne sette seg inn i hva styret mener er av vesentlig betydning og som styret ønsker å fremheve. Styret gir her en overordnet fremstilling av de viktigste prioriteringene for det siste året. Det kommenteres på de samlede resultatene og på måloppnåelsen – både det som er bra og det som er mindre bra - og sentrale forhold (interne og eksterne) som har påvirket disse. *Styrets beretning* bør fremstå som en selvstendig del og ikke som et rent sammendrag av årsrapporten.

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Sentrale elementer:³

- Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget
- Omtale av organisasjon og ledelse
- Presentasjon av utvalgte hovedtall

³ Veiledningsnotat fra DFØ:

http://dfo.no/Documents/FOA/Aarsrapport/Veiledningsnotat_aarsrapport_for_statlige_virksomheter_2015.pdf

3 Årets aktiviteter og resultater

Punkt 3 i årsrapporten har to hoveddeler: 3.1 *Forskningsrådets mål* og 3.2 *Oppfølging av langtidsplanen*. Se nærmere omtale av forventninger til innholdet i rapporteringen under hvert av underpunktene.

3.1 Forskningsrådets mål

Punkt 3.1 skal struktureres etter Forskningsrådets mål og de strategiske områdene under målene. Denne delen skal gi leserne av årsrapporten Forskningsrådets analyse og vurdering av i hvilken grad rådets aktiviteter bidrar til at målene nås. Analysen og vurderingene skal baseres på styringsinformasjon som er fastsatt for de strategiske områdene under målene. Forskningsrådet velger selv ytterligere informasjon som de mener er relevant for å belyse analysene og vurderingene. Dette skal ikke være en ren opplisting og/eller oversikt av konkrete tiltak og virkemidler, men være knyttet til hvordan rådet innretter sin virksomhet og sine strategier for å nå målene. Måloppnåelse i denne sammenheng er ikke absolutt, det handler mer om vurderinger av om Forskningsrådet er på rett vei til å nå målene, endringsbehov og forbedringspotensial. Vurderingen av måloppnåelsen må ikke alene være knyttet til aktiviteter i rapporteringsåret, men kan skrive seg fra aktiviteter så langt tilbake i tid som det er hensiktsmessig å inkludere. Rapporteringen kan derfor inneholde informasjon om Forskningsrådets måloppnåelse både på lang og kort sikt, jf. omtale innledningsvis om at årsrapporten skal fylle flere funksjoner.

3.1.1 Mål 1: Økt vitenskapelig kvalitet

«For alle forskningens begrunnelser, både instrumentelle og kulturelle, er den vitenskapelige kvaliteten en grunnleggende forutsetning. Vitenskapelig kvalitet forutsetter både talentfulle individer og infrastruktur og andre forskningsressurser av høy kvalitet. Forskningsrådet skal tildele etter konkurranse, og skal identifisere og støtte forskning av høy vitenskapelig kvalitet. Forskningsrådet skal også bidra til å forbedre den vitenskapelige kvaliteten i det enkelte forskningsmiljø eller på det enkelte forskningsområdet».

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til økt vitenskapelig kvalitet i norsk forskning – både i spiss og bredde. Vurderingen bør gjøres i et flerårig og ettårig perspektiv. Avsnittet må skrives på grunnlag av de to strategiske områdene under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Verdensledende fagmiljøer

«En forholdsvis stor del av den mest betydningsfulle forskningen kan tilskrives et fåtall av forskerne, som virker i fronten av sine felt. Det er et mål at flere fagmiljøer i Norge driver

forskning av internasjonalt fremragende kvalitet. Forskningsrådet skal mobilisere talentene, bidra til kvalitetsutvikling og legge til rette for at potensialet i de fremste miljøene virkeliggjøres».

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Verdensledende fagmiljøer*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt

«For å utnytte forskningens potensial er det ikke tilstrekkelig med bare de få miljøene som er ledende på sine felt, det er også behov for vitenskapelig kvalitet i bredden av en mangfoldig forskningssektor og på en rekke områder. Forskningsrådet skal sikre god vitenskapelig kvalitet i alle sine tildelinger. Forskningsrådet skal også bidra til fornyelse ved å identifisere potensial for kvalitet og stimulere kvalitetsutvikling i forskningen».

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Identifisering og stimulering av vitenskapelig kvalitet generelt*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.2 Mål 2: Økt verdiskaping i næringslivet

«Forskningsrådet skal utløse FoU som, på kort og/eller lang sikt, skal øke den samlede verdiskapingen i norsk økonomi. Forsknings- og utviklingsarbeid gir økt verdiskaping gjennom nye eller forbedrede produkter, tjenester og prosesser, eller ved at kunnskap blir utnyttet og videreutviklet i andre sammenhenger.»

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til økt verdiskaping i næringslivet. Vurderingene bør gjøres i et flerårig og ettårig perspektiv. Avsnittet må skrives på grunnlag av de tre strategiske områdene under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse?

Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes og eventuelle forslag til tiltak.

Strategisk område: Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

«Forskningsrådet skal utløse forskningsbasert innovasjon som gir økt konkurransevne i næringslivet. Forskningsrådet skal utløse økt FoU-innsats i bedriftene og økt kvalitet i prosjektene. Målet er uavhengig av bedriftenes størrelse og alder, næring og geografi.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Styrket evne til omstilling i norsk økonomi

«Forskningsrådet skal identifisere, bygge opp kunnskap og legge til rette for utvikling av forskningsmiljøer på områder som er viktige for omstilling i økonomien. Målet omfatter forskning som ikke nødvendigvis har umiddelbar anvendelse i dagens marked.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Styrket evne til omstilling i norsk økonomi*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv

«Forskningsrådet skal fremme samspill og kunnskapsoverføring mellom offentlig finansierte forskningsinstitusjoner og næringsliv som fører til økt verdiskaping i norsk økonomi. Forskningsrådets virksomhet skal gi økt næringsrelevant kompetanse i FoU-miljøene og økt FoU-kompetanse i næringslivet. Forskningsrådet skal også bidra til at forskning ved offentlig finansierte institusjoner kommer til bedre utnyttelse i næringslivet, blant annet gjennom kommersialisering av forskningsresultater.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som

etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.3 Mål 3: Møte store samfunnsutfordringer

«Et sentralt mål for forskningspolitikken er kunnskap som gjør oss best mulig i stand til å møte de store utfordringene samfunnet står overfor. Forskningsrådet skal finansiere forskning som er nyttig for samfunnet, og for å møte de store samfunnsutfordringene. Forskningsrådet påvirker hvilke områder/problemstillinger det forskes på og hvor mye, kvaliteten på forskningen og kompetansen i miljøene, og koblingene i og mellom forskningssystemet og i ulike deler av samfunnet».

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til å møte samfunnsutfordringene. Avsnittet må skrives på grunnlag av de tre strategiske områdene under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes, og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester

«Forvaltningen og de offentlige tjenestene møter store krav til kunnskap og kompetanse fremover, blant annet på grunn av komplekse samfunnsendringer (blant annet knyttet til demografi, bosetting, sikkerhet, helse og arbeidsdeltakelse), høye kvalitetskrav og behovet for samspill mellom tjenestene. Det offentlige har ansvar for at tjenestene har høy kvalitet og for å vite om tjenestene virker etter hensikten. Flere områder i offentlig sektor er forskningssvake i den forstand at det finnes lite forskningsbasert kunnskap på området i dag.

Forskningsrådet skal øke forskningens bidrag til gode, effektive og kunnskapsbaserte tjenester og til fornyelse i offentlig sektor. Forskningsrådet skal bidra til å heve forskningskvaliteten på strategisk viktige områder, til at det drives relevant forskning på områder med store kunnskapsbehov (f.eks. som identifisert av tjenestemottakere, tjenestene og myndighetene), til styrket samspill mellom forskning, utdanning og praksis. Forskningsrådet skal også bidra til at forskningsbasert kunnskap spres og bidrar til innovasjon i offentlig forvaltning og næringsliv til nytte for tjenestemottakerne».

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Fornyelse i offentlig sektor og bedre og mer effektive velferds-, helse- og omsorgstjenester*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Hav

«Norges viktigste næringer har sitt utspring i havet. Havet er uunnværlig for å løse de globale utfordringene, men samtidig er verdens hav sterkt belastet. En realisering av havets verdier vil kreve bærekraftige tilnærminger. Forskningsrådet skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling for forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene for å sikre et rent og rikt hav og produksjon av sunn og trygg sjømat. Sammen med en fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer, vil dette gi økt verdiskaping. Forskningsrådet skal arbeide for helhetlig kunnskap, samspill og kompetanseoverføring mellom og fra havnæringene og internasjonalt samarbeid.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Hav*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Klima, miljø og miljøvennlig energi

«De største miljøutfordringene er klimaendringer, miljøgifter og tap av naturmangfold. Utfordringene er komplekse og må ses i sammenheng. Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Forskningsrådet skal bidra til utvikling av kunnskap og teknologi for en bærekraftig omstilling, klimatilpasning, miljøvennlig energi og langsiktig bevaring av velfungerende økosystemer. Dette krever en internasjonal, tverrfaglig, målrettet og helhetlig forsknings- og innovasjonsinnsats for en grønn samfunnsutvikling, som også fremmer grønn verdiskaping.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Klima, miljø og miljøvennlig energi*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.4 Mål 4: Velfungerende forskningssystem

«Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle det nasjonale forskningssystemet, til styrket helhet og samspill, og til god interaksjon med internasjonale forskningsarenaer.»

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til et velfungerende forskningssystem. Avsnittet må skrives på grunnlag av de to strategiske områdene under og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra disse. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn de strategiske områdene for å belyse måloppnåelse.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes, og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Økt deltakelse i Horisont 2020

«Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er et sentralt virkemiddel for å forbedre norsk forskning, både for å oppnå høyere vitenskapelig kvalitet og større positive bidrag til samfunns- og næringsutviklingen. Europa er det viktigste området for norske samarbeidsrelasjoner og deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon det viktigste enkelttiltaket for internasjonalisering av norsk forskning. Forskningsrådet skal bidra til å mobilisere forskningsmiljøene til økt deltakelse i rammeprogrammet og til at søknadene i større grad kvalifiserer til støtte.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Økt deltakelse i Horisont 2020*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

Strategisk område: Strukturerende endringer

«Forskningsrådet skal stimulere til endringer som gjør forskningssystemet bedre i stand til å svare på forventningene i forskningspolitikken. Dette innebærer påvirkning på samspillet mellom aktørene i systemet, mellom disipliner og forskningstema, og på de menneskelige ressursene.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Strukturerende endringer*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.1.5 Mål 5: God rådgivning

«Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken (herunder sektorvise problemstillinger), og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.»

Under dette punktet skal Forskningsrådet gi en samlet vurdering av hvordan rådet har bidratt til god rådgivning. Vurderingen bør gjøres i et flerårig og ettårig perspektiv. Avsnittet må skrives på grunnlag av det strategiske området under dette målet, og skal oppsummere og bygge på konklusjonene fra dette. I tillegg kan Forskningsrådet vurdere å trekke inn andre områder enn det strategiske området for å belyse måloppnåelsen.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å belyse: Hvordan begrunner og vurderer Forskningsrådet måloppnåelsen for dette målet? Hva forhindrer eventuelt god måloppnåelse? Hvordan utnytter rådet sitt handlingsrom? Hva vurderer Forskningsrådet er de største utfordringene for å sikre god måloppnåelse? Hva kan Forskningsrådet gjøre annerledes, og hva er eventuelle forslag til tiltak?

Strategisk område: Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd til departementene

«Dette styringsområdet skal legge til rette for en strategisk dialog med departementene om de viktigste elementene i Forskningsrådets rådgivningsfunksjon. Dialogen vil dreie seg både om kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. Kvalitet handler i stor grad om hvor relevante, velfunderte og godt begrunnet rådene er. For å ha effekt må også rådene tas i bruk, og rådgivningsprosessen legge til rette for dette (til riktig tid, i riktig format, med en tillitsvekkende dialog, osv.). Forskningsrådet har ansvar for å gi myndighetene råd i forskningspolitiske saker. Forskningsrådet skal gi råd som grunnlag for utforming av forskningspolitikken, og for hvordan de gjeldende forskningspolitiske prioriteringer bør følges opp.»

Med utgangspunkt i styringsinformasjon for det strategiske området *Relevante og velbegrunnede forskningspolitiske råd*, fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer, skal

Forskningsrådet gi vurderinger av måloppnåelsen. I tillegg kan Forskningsrådet selv trekke inn ytterligere informasjon de mener er relevant for å belyse vurderingene.

Forskningsrådet skal i sine vurderinger forsøke å gi svar på: Hvordan er årets resultater og grad av måloppnåelse sammenliknet med tidligere år? Forskningsrådet skal legge vekt på å begrunne prioriteringer, valg av virkemidler og bruk av tilgjengelige ressurser. Hva er vesentlige erfaringer og lærdommer, hvilke endringer bør eventuelt gjøres fremover for å få bedre måloppnåelse?

3.2 Oppfølging av Langtidsplanen

I denne delen av årsrapporten skal Forskningsrådet redegjøre for hvordan rådets FoU-tildelinger er fordelt på regjeringens prioriteringer i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning for gjeldende år og sammenliknet med tidligere år der det er mulig. Det er først og fremst snakk om aktiviteter og pengestrømmer heller enn måloppnåelse (virkninger og effekter). Forskningsrådet skal omtale hvordan de seks langsiktige prioriteringene og opptrappingsplanene knyttet til forskningsinfrastruktur og tiltak for å stimulere til god norsk deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon følges opp. Videre bør Forskningsrådet gi en kort tekst om hvordan rådets strategier virker for å følge opp langtidsplanen og vurderinger av om det er behov for å vri innsatsen. I tillegg skal Forskningsrådet gi en oversikt som viser budsjettinnsatsen på områder som ikke er prioritert i planen.

4 Styring og kontroll i virksomheten

Sentrale elementer:⁴

- Virksomhetens overordnede vurdering av opplegget for styring og kontroll
- Nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll (herunder overordnede risikovurderinger)

5 Vurdering av framtidutsikter

Årsrapporten er i sin natur tilbakeskuende. Denne delen skal være fremtidsrettet og gi en overordnet omtale av forhold som kan påvirke rådets måloppnåelse og virksomhet fremover. Hva er de største utfordringene Forskningsrådet står overfor? Her tenkes det primært på interne og eksterne forhold som ikke er knyttet til bevilgninger.

6 Årsregnskap

⁴Veiledningsnotat fra DFØ:

http://dfo.no/Documents/FOA/Aarsrapport/Veiledningsnotat_aarsrapport_for_statlige_virksomheter_2015.pdf

Vedlegg til årsrapport (departementsvise rapporter)

Struktur med forklarende tekst

Vedlegg til årsrapport skal supplere årsrapporten ved å gi relevant informasjon som grunnlag for departementenes styringsmøter og for departementenes arbeid med Prop. 1 S. De departementsvise rapportene skal gi korte vurderinger med vekt på virkninger av Forskningsrådets bidrag til de sektorpolitiske prioriteringene.

Forskningsrådets vurderinger skal skje med utgangspunkt i ulike dimensjoner som nevnt nedenfor (jf. punkt 3.1 s. 13-14) og som utgjør ytterligere styringsinformasjon enn det som er fastsatt i KDs tildelingsbrev som etatsstyrer. Det kan være samsvar mellom de sektorpolitiske prioriteringene og målene/de strategiske områdene for enkelte departementer. Hvordan dette vil være fremgår av tildelingsbrevene.

Rapportene må ta hensyn til departementenes ulike bevilgningsnivå og rapporteringen må tilpasses hvert enkelt departement (jf. tildelingsbrevene).

I de departementsvise rapportene skal det legges opp til en mer utstrakt bruk av henvisninger/lenker enn tidligere. Når det gjelder henvisninger, er det for eksempel ikke behov for å gjengi aktivitetsrapportering fra årsrapportene til programmene i de departementsvise rapportene. Forskningsrådet skal lage en skreddersydd liste over de mest relevante lenkene til hvert departement (til årsrapporter fra programmer, relevante porteføljeanalyser og evalueringer, etc).

1 Samlet vurdering

Under dette punktet er hensikten at departementet raskt skal kunne sette seg inn i hva Forskningsrådet mener er av vesentlig betydning for departementet og som de ønsker å fremheve, herunder risikovurderinger der det er hensiktsmessig. Forskningsrådet skal gi en kort (kvalitativ) vurdering av bidrag til departementenes sektorpolitiske prioriteringer.

Forskningsrådet kan komme inn på: vurderinger knyttet til sammensetning av virkemiddelporteføljen, begrunnelser for valg av aktiviteter og virkemidler, gjennomføring av programplanene, resultater fra evalueringer, resultater fra porteføljeanalyser, endringsbehov, framtidsutsikter (med fokus på læring), etc.

2 Virksomhetsoversikt og utkvittering av føringer

Under dette punktet skal Forskningsrådet:

- beskrive departementets forskningsbevilgning (bevilgninger og forbruk)
- utkvittere føringer og oppdrag

Eksempler på mulige tabeller:

Tabell x: Bevilgning og forbruk for departement xxx, kroner.

	Departementets bidrag		Program/aktivitet totalt			
	Bevilget i år	Beregnet forbruk	Bevilget i år	Disponibelt budsjett	Totalt forbruk	Forbruks- prosent
Programmer						
BIONÆR - Bionæringsprogram						
ELSA - Etikk, samfunn og bioteknologi						
KLIMAFORSK- KLIMAFORSK						
MILJØ2015 - Norsk miljøsatsing mot 2015						
ENERIGX - Stort program energi						

Tabell y: Departementets andel av samlet innsats på de programmer/aktiviteter departementet finansierer. 1000 kroner

	Bevilgning	Bevilgning	Bevilgning	Andel
	Alle dep 2014	Alle dep 2015	dep XXX 2014	dep XXX 2015
Brukerstyrte innovasjonsprogram				
Handlingsrettede programmer				
Store programmer				
Fri prosjektstøtte og grunnf. progr.				
Basisbevilgning				
Strategisk inst. støtte				
SFF/SFI/FME				
Forskningsinfrastruktur				
System- og nettverkstiltak				
Rettete internsjonaliseringstiltak				
Annet				
Total sum				

3 Årets aktiviteter og resultater

Dette punktet skal struktureres etter de sektorpolitiske prioriteringene for hvert departement, jf. tildelingsbrevene.

3.1 Rapportering på sektorpolitisk prioritering 1

Forskningsrådet skal gi kvalitative vurderinger på basis av relevante data, men Forskningsrådet vil vurdere hvor mye av de kvantitative dataene som skal inngå i de departementsvise rapportene (jf. de ulike dimensjonene nedenfor).

Forskningsrådet bør komme inn på: vurderinger knyttet til sammensetning av virkemiddelporteføljen (for de departementer der det er aktuelt og hensiktsmessig), kvaliteten i prosjektporteføljen, begrunnelser for valg av aktiviteter og virkemidler, gjennomføring av programplanene, resultater fra evalueringer, resultater fra porteføljeanalyser, endringsbehov, framtidsutsikter (med fokus på læring), etc.

Nedenfor følger en kulepunktliste over mulige dimensjoner som Forskningsrådet kan bruke som utgangspunkt for rapporteringen. Forskningsrådet skal tilpasse omfanget til det enkelte departement.

Mulige dimensjoner:

- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til økt **forskningsskapasitet** i **forskningsmiljøene/ bedriftene**, belyst gjennom en analyse og vurdering av forbruket (revidert budsjett) i prosjektene i ulike sektorer, stipendiatutvikling og kjønnsbalanse.
- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til å støtte relevante **fag, tema- og næringsområder** som skal bidra til å løse definerte samfunns- og næringsutfordringer, belyst gjennom en analyse og vurdering av porteføljens fordeling på relevante fag, tema og næringsområder, og hvordan dette bidrar til å realisere finansierende departements sektoransvar for forskning.
- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til å heve **kvaliteten/innovasjonsgraden** på forskningen og **fagutviklingen** gjennom å støtte den beste forskningen på feltet, belyst gjennom en analyse og vurdering av hovedkarakter (kvalitet/innovasjonsgrad) i porteføljen, men også publiseringsaktivitet og avlagte doktorgrader i prosjektene.
- I hvilken grad og hvordan er **internasjonalt samarbeid** utnyttet, belyst gjennom en analyse og vurdering av internasjonalt prosjektsamarbeid, inngående/utgående mobilitet, stimuleringsmidler, internasjonalt vertskap og samarbeid om utlysninger. Det orienteres særskilt om tiltak for kvalifisering og mobilisering til Horisont 2020.
- I hvilken grad og hvordan har aktiviteten bidratt til å **forbedre forskningssystemet** med sikte på konsentrasjon, samarbeid og arbeidsdeling og bygging av kapasitet, belyst gjennom en analyse og vurdering av anvendelse av søknadstyper, geografisk fordeling, sektorfordeling og tematisk fordeling.
- I hvilken grad og hvordan skapes det **industrielle resultater** i prosjektene belyst gjennom en analyse og vurdering av utvikling i antall patenter, lisenser, nye produkter, prosesser, metoder og prototyper er aktuelle indikatorer.
- I hvilke grad og hvordan bidrar programmet til spredning av **forskningsbasert kunnskap og resultater** fra forskningen mot relevante brukere belyst gjennom en analyse og vurdering av utviklingen i innhold, antall og volum i tiltak mot ulike arenaer/kanaler.

Når det gjelder bruk av tabeller, bør de som presenteres i de departementsvise rapportene gi ytterligere informasjon utover det departementene selv finner på Forskningsrådets nettsider.

3.2 Rapportering på sektorpolitisk prioritering 2

Tilsvarende punkt 3.1.

3.3 Rapportering på sektorpolitisk prioritering 3

Tilsvarende punkt 3.1.

Retningslinjer for styring av virksomhetskostnader i Forskningsrådet (kap.285 post 55)¹

- Kunnskapsdepartementet har budsjett- og styringsansvar for posten. Kunnskapsdepartementet vil ivareta dette gjennom styringsdialogen med Forskningsrådet, dvs. gjennom etatsstyringsansvaret departementet har for Forskningsrådet og gjennom Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev.
- Endringer i Forskningsrådets virksomhet (aktiviteter/programmer/oppgaver) skal som hovedregel håndteres av Forskningsrådet innenfor den økonomiske rammen for posten.
- Forskningsrådet kan ha andre virksomhetsinntekter utover midler fra departementene, f.eks. fra EU eller nasjonale aktører. Slike andre virksomhetsinntekter skal fullt ut dekke de tilhørende kostnadene for Forskningsrådet.
- Kunnskapsdepartementet vil ha fast dialog med departementene om styringen av midlene på denne posten i forkant av etatsstyringsmøtet og i forbindelse med utforming av Kunnskapsdepartementets årlige tildelingsbrev, jf. etablerte rutiner i styringssystemet for Forskningsrådet. Kunnskapsdepartementet eller øvrige departementer kan ta initiativ til ytterligere dialog ved behov. Kunnskapsdepartementet har ansvar for å orientere departementene om hva som fremkommer i denne dialogen.
- Kunnskapsdepartementet skal gjennomgå tildelingsbrevene fra departementene før de sendes Forskningsrådet, jf. etablert rutine i forbindelse med styringssystemet for Forskningsrådet. Departementene har ansvar for å sende utkast til tildelingsbrev til Kunnskapsdepartementet før oversendelse til Forskningsrådet.
- Den faglige dialogen om FoU-bevilgningene som departementene finansierer, skal som før ivaretas gjennom departementenes styringsdialog. Det samme gjelder for annen aktivitet som er relevant for et departement, f.eks. 21-strategier eller evalueringer initiert fra departementene. Kunnskapsdepartementet skal varsles dersom departementene mener det er behov for endringer som har konsekvenser for rådets virksomhetskostnader.
- Dersom økt innsats eller nye satsinger i Forskningsrådet innebærer økte virksomhetskostnader, skal Forskningsrådet synliggjøre dette i sitt forslag til

¹ Retningslinjene ble vedtatt i forbindelse med regjeringens budsjettkonferanse i august 2017. Det skal høsten 2017 være en gjennomgang av Forskningsrådets oppgaver framover. Retningslinjene kan eventuelt justeres når dette arbeidet er avsluttet.

store satsinger.

- Når et departement gir nye oppdrag til Forskningsrådet som ikke kan håndteres innenfor den økonomiske rammen for posten (jf. hovedregel), skal de økte virksomhetskostnadene rammeoverføres til Kunnskapsdepartementet som del av den ordinære budsjettprosessen. Virksomhetskostnadene tilknyttet helt konkrete og tidsavgrensede oppdrag tilbakeføres fra Kunnskapsdepartementet til det aktuelle departementet etter at oppdraget er avsluttet. Forskningsrådet skal holde oversikt over eventuelle tidsavgrensede virksomhetskostnader knyttet til særskilte oppgaver for det enkelte departement (informasjon om tidsperiode og hvilke departementer oppgaven er knyttet til).
- Kunnskapsdepartementet skal varsles når departementene vurderer å legge nye oppdrag til Forskningsrådet.
- Kunnskapsdepartementet skal varsles om et departement planlegger større og mer gjennomgripende endringer som vil ha vesentlige konsekvenser for Forskningsrådets virksomhet. Kunnskapsdepartementet skal i slike tilfeller ha dialog med det aktuelle departementet og involvere Forskningsrådet på en egnet måte. Det legges til grunn at dersom større, konkrete oppgaver som f.eks. 21-strategier eller Skattefunn-sekretariatet flyttes fra Forskningsrådet og legges til et annet sted, skal tilhørende virksomhetskostnader tilbakeføres til faglig ansvarlig departement.